

Türk ve Alman Ceza Kanunlarında Kullanma Hırsızlığı Suçu^(*)*The Offence of Theft of Use in Turkish and German Criminal Law***Yağız YAVUZ**

Doktor Öğretim Üyesi

Doğuş Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı

Anahtar KelimelerHırsızlık,
Kullanma Hırsızlığı,
Kullanmak için
Hırsızlık,
Furtum Usus,
İzinsiz Araç Kullanma.**Öz**

Hem Türk kanun koyucusu hem de Alman kanun koyucusu kullanma hırsızlığını hırsızlık suçunun temel şeklienden daha hafif cezalandırmış ve takibi şikayete bağlı bir suç tipi olarak düzenlemiştir. Tarihsel süreç içerisinde önce Alman Ceza Kanunu'nda (Alman CK) sonra ise Türk Ceza Kanunu'nda (TCK) özel bir hükümle düzenlenen kullanma hırsızlığı suçu bu çalışmada inceleme konusu yapılmıştır. Alman öğretisinde bahis konusu düzenleme müstakil bir suç olarak değerlendirilmekteyken, Türk öğretisinde hırsızlık suçunun cezası azaltan nitelikli unsuru olarak değerlendirilmektedir. Her iki Kanun'da suçun konusu birbirinden farklıdır. Benzer şekilde 765 sayılı TCK ile 5237 sayılı TCK'da da kullanma hırsızlığı farklı şekilde düzenlenmiştir. Çalışmamızda, kronolojik bir sıra izlenerek kullanma hırsızlığı suçu, Alman CK § 248b, 765 sayılı TCK m. 494 bent 1 ve 5237 sayılı TCK m. 146 hükümleri dikkate alınarak karşılaştırmalı şekilde incelenmiştir.

KeywordsTheft,
Theft for Use,
Theft of Use,
Unauthorized Use,
Furtum Usus,
Driving without
Authorization.**Abstract**

Both the Turkish and the German legislators have punished theft of use less severely than simple theft and have regulated it as a type of offence whose prosecution is subject to complaint. The offence of theft of use, which in the historical process was first regulated in the German Penal Code and then in the Turkish Penal Code with a special provision, is the subject of this study. While in German doctrine this provision is considered an independent offence, in Turkish doctrine it is considered a qualified element of the offence of theft, which reduces the punishment. The scope of the offence is different in the two laws. Similarly, theft of use is described differently in Turkish Penal Code No. 765 and Turkish Penal Code No. 5237. Our study compares the offence of theft of use in chronological order, taking into account the provisions of Paragraph 248b of the German Penal Code, Article 494(1) of the Turkish Penal Code No. 765 and Article 146 of the Turkish Penal Code No. 5237.

(*) Araştırma Makalesi.
Hakem denetiminden geçmiştir.

Gönderim Tarihi: 27.01.2025, Kabul Tarihi: 26.04.2025.

GİRİŞ

Kullanma hırsızlığı olarak tanımlanan hareketin, hırsızlık suçunun temel şekli kapsamında görülüp görülmeyeceği özellikle yirminci yüzyılın ilk çeyreğinde bir mesele haline gelmiş, Kıta Avrupası öğreti ve uygulamasında tartışmaya yol açmıştır¹. Bu tür fiiller ilk etapta ya hırsızlık suçunun temel şekli kapsamında görülerek klasik bir hırsızlık gibi cezalandırılmış ya da hırsızlığın temel şekli kapsamında değerlendirilmeyerek cezasız bırakılmıştır. Özellikle yirminci yüzyılın ilk çeyreğinden sonra İtalya, Fransa, İsviçre ve Almanya gibi ülkelerde bu hususta özel hükümler sevk edilmeye başlanmıştır. Bu hükümlerde kullanma hırsızlığı, hırsızlık suçunun temel şekline göre daha hafif biçimde cezalandırılmıştır².

Hırsızlık suçundan ayrı olarak ihdas edilen bu özel hükümlerin temel düzenleniş gerekçeleri; özellikle yirminci yüzyılın ilk çeyreğinden sonra otomobil ve bisikletlerin zilyedinin izni olmadan kullanılmasının sıklaşması, bu halde failin hırsızlık suçunun temel şeklinden daha farklı bir amaçla hareket etmesi ve hareketin haksızlık içeriğinin daha hafif olmasıdır. Söz konusu düzenlemelerde, kimi ülkelerde (örneğin Almanya) suçun konusu otomobil ve bisiklet gibi ulaşım vasıtaları ile sınırlanmış iken, kimi ülkelerde ise (örneğin İtalya) böyle bir sınırlama yapılmamıştır. Yine, kimi ülkelerde (örneğin İtalya) bu hükümler hırsızlığın cezayı azaltan nitelikli unsuru olarak formüle edilmişken, kimi ülkelerde ise (örneğin Almanya) kendine özgü suç olarak düzenlenmiştir³.

Alman hukukunda önce 1932 tarihli Kararname ile düzenlenen, sonra 1953 tarihinde Alman Ceza Kanunu'na (Alman CK) dahil edilen kullanma hırsızlığı suçunun konusu motorlu araçlar ve bisikletlerle sınırlandırılmış, kendine özgü müstakil bir suç olarak formüle edilmiştir. Türk hukukunda ilk kez 1991 tarihinde 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda öngörülen kullanma hırsızlığının konusu ücret karşılığı yük ve yolcu taşımacılığına tahsis edilmeyen özel ulaşım araçları ile sınırlandırılmıştır. Bahsi geçen suç hırsızlığın hafif şekli olarak düzenlenmiştir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda (TCK) ise kullanma hırsızlığının konusu bakımından yapılan özel ulaşım aracı sınırlaması kaldırılmış ve bu durum yine hırsızlığın cezayı azaltan nitelikli unsuru olarak düzenlenmiştir.

Bu çalışmada, tarihsel olarak daha eski ve TCK'dan daha farklı bir düzenlemeyi içerdiği için öncelikle, kullanma hırsızlığını düzenleyen Alman CK § 248b hükmü incelenmiştir. Bunun ardından, önce 765 sayılı TCK'ya 1991 yılında eklenen kullanma hırsızlığını düzenleyen madde 494 bent 1 hükmü, sonrasında da 5237 sayılı TCK m. 146 hükmü karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

I. ALMAN CEZA KANUNU'NDA KULLANMA HIRSIIZLIĞI

A. Kanuni Tanım ve Korunan Hukuki Değer

Alman CK § 248b'ye göre, “(1) Her kim, hak sahibinin iradesine aykırı olarak bir motorlu aracı veya bir bisikleti kullanırsa, başka hükümlerde daha ağır ceza öngörülmemişse, üç yıla kadar hapis cezası veya adli para cezası ile cezalandırılır. (2) Bu suça teşebbüs cezalandırılır. (3) Bu suç sadece şikayet üzerine soruşturulur veya kovuşturulur. (4) Bu madde anlamında, motorlu araç deyiminden, sadece, motor gücü ile harekete geçirilen araçlar; karada kullanılan motorlu araçlar deyiminden, sadece, raylarla bağlantılı olmayan araçlar anlaşılır.”⁴.

¹ ŞENSOY, Naci: *Basit Hırsızlık ve Çeşitli Mevsuf Hırsızlıklar*, 2. Baskı, Nazir Akbasan Matbaası, İstanbul, 1963, s. 70 vd.; KUNTER, Nurullah: “Kullanmak İçin Hırsızlık”, *İstanbul Barosu Dergisi*, 1948, Cilt 22, Sayı 9, s. 452 vd.

² ŞENSOY, s. 70-75; KUNTER s. 452-457.

³ HAFIZOĞULLARI, Zeki / ÖZEN, Muharrem: *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar*, 8. Baskı, US-A Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 353; WITTIG, Petra: “§ 248b”, VON HEINTSCHEL-HEINEGG, Bernd / KUDLICH, Hans (Hrsg.): *Beck'scher Online-Kommentar StGB*, 63. Baskı, C.H. Beck, 2024 (Yazar, Online-Kommentar), kn. 1.

⁴ YENİSEY, Feridun / PLAGEMANN, Gottfried: *Alman Ceza Kanunu Strafgesetzbuch (StGB)*, 2. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2015, s. 361.

Alman CK'nın özel hükümler kitabının on dokuzuncu bölümünde hırsızlık ve bir tür güveni kötüye kullanma (*Unterschlagung*) suçu düzenlenmiştir. Bu bölüm toplam on maddeden oluşmaktadır. Bölümün ilk hükmü olan § 242'de hırsızlık suçu, § 243'te hırsızlığın çok ağır halleri, § 244 ve 244a'da ise hırsızlığın cezayı artıran nitelikli unsurları düzenleme konusu yapılmıştır. Bu hükümlerin ardından bölümün son dan bir önceki hükmü olan § 248b'de izinsiz araç kullanma suçu düzenlenmiştir.

İzinsiz araç kullanma, Alman CK'da hırsızlığın cezayı azaltan nitelikli unsuru olarak konumlandırılmamıştır. Alman öğretisinde daha ziyade *delictum sui generis* yani kendine özgü, müstakil bir suç olarak değerlendirilmektedir⁵. Bu hüküm, § 242'deki hırsızlık suçunun temel şekli ile cezalandırılmayan haksız (izinsiz) kullanımı cezalandırmaktadır. Bu suretle mevcut bir cezalandırma boşluğunun kapatılmasını sağlamaktadır⁶. Hırsızlıktan farklı olarak, bu suçta, başka bir kişinin aracını üzerindeki fiziksel kontrolü (hâkimiyeti) bir süre için ihlal edilerek, aracın izinsiz şekilde geçici olarak müstakilen sürülmesi cezalandırılır⁷. Bu suçun failinde kendine mal etme, diğer bir ifadeyle kendi malı olarak edinme amacı bulunmaz. Böyle bir amaç veya kendine mal etme durumu bulunmadığından failin § 242 veya § 246 hükümleri kapsamında cezalandırılması mümkün olmaz⁸. Bu özelliği itibarıyla hükmün tamamlayıcı bir suç tipi olduğu ifade edilmektedir⁹. § 248b, yalnızca hareketin diğer hükümler uyarınca daha ağır bir ceza ile cezalandırılmaması halinde uygulama bulur.

1953 tarihli “Değişiklik Kanunu” (3. StrÄndG, BGBl. I 1953, 735) ile Alman CK'ya eklenen § 248b hükmünün başlığı “bir aracın izinsiz kullanımı”dır. Alman öğretisinde bu hükümde düzenlenen suç “kullanma hırsızlığı” biçiminde adlandırılmaktadır¹⁰. Roma hukukunda ve müşterek hukukta izinsiz kullanıma alma *furtum usus* şeklinde isimlendirilmekteydi. Bu kavram Latince bir malı kullanma amacıyla izinsiz almaya karşılık gelmektedir¹¹. Alman CK § 248b de belirli suç konuları bakımından izinsiz kullanıma almayı cezalandırmaktadır¹².

Bu suç her ne kadar 1953 yılında Alman CK'ya dahil edilmişse de geçmişi 1932 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne (*Verordnung des Reichspräsident*) dayanmaktadır. Kanun'daki düzenlemenin metni, Kararname ile örtüşmektedir¹³. Hükmün 1932 yılında düzenleniş gerekçesi, o dönemde bisiklet ve motorlu araçların giderek daha fazla çalınmasıdır. Bu halde failde, kendi malı olarak edinme amacı bulunmadığından bu tür hareketlerin hırsızlık suç tipi (Alman CK § 242) kapsamında ele alınamayacağı düşünülmekteydi¹⁴. Yani bu tür durumlarda failde hırsızlık kastı bulunduğunu kanıtlamanın güç-

⁵ EISELE, Jörg / HEINRICH, Bernd: *Strafrecht Besonderer Teil*, 2. Baskı, Kohlhammer, Stuttgart, 2024, s. 349, kn. 1121; WITTIG, *Online-Kommentar*, § 248b, kn. 1.

⁶ EISELE, Jörg: *Strafrecht Besonderer Teil II*, 5. Baskı, Kohlhammer, Stuttgart, 2019, s. 98, kn. 279. Son yıllarda motorlu araçlara immobilizasyon (motor kilidi) adı verilen, motorun çalışmasını engelleyerek aracın çalınmasını önlemeyi amaçlayan elektronik cihazlar giderek daha fazla takıldığından, Almanya'da bu suçun daha az işlendiği görülmektedir. Almanya'da 1980'li yıllarda § 248b hükmünden yılda yaklaşık 1500 mahkumiyet kararı kayıtlara geçmişken, bu sayı 2005'te 573'e, 2019'da ise 340'a kadar gerilemiştir. Bkz. ARZT, Gunther / WEBER, Ulrich / HEINRICH, Bernd / HILGENDORF, Eric: *Strafrecht Besonderer Teil*, 4. Baskı, Verlag Ernst und Werner Gieseking, Bielefeld, 2021, § 13, kn. 140. 2021 yılında § 248b kapsamında 397 kişinin mahkum edildiği hususunda bkz. SCHRAMM, Edward: *Strafrecht Besonderer Teil II*, 3. Baskı, Nomos, 2023, § 13, kn. 1.

⁷ SCHMIDT, Rolf: *Strafrecht Besonderer Teil II*, 23. Baskı, Verlag Rolf Schmidt, 2023, s. 123, kn. 255.

⁸ KÜHL, Kristian / HEGGER, Martin: *Lackner/Kühl Strafgesetzbuch Kommentar*, 29. Baskı, C.H. Beck, München, 2018, § 248b, kn. 1.

⁹ JOECKS, Wolfgang / JÄGER, Christian: *Studienkommentar StGB*, 13. Baskı, C.H. Beck, München, 2021, § 248b, kn. 2.

¹⁰ KINDHÄUSER, Urs / HILGENDORF, Eric: *Strafgesetzbuch Lehr- und Praxiskommentar*, 9. Baskı, Nomos, Baden-Baden, 2022, § 248b, kn. 1; SCHRAMM, § 13, kn. 1; WESSELS, Johannes / HILLENKAMP, Thomas / SCHUHR, Jan C.: *Strafrecht Besonderer Teil 2*, 42. Baskı, C.F. Müller, Heidelberg, 2019, kn. 431. “Motorlu araçları ve bisikletleri kullanma hırsızlığı” isimlendirmesi için bkz. BOSCH, Nikolaus: “§ 248b”, SCHÖNKE, Adolf / SCHRÖDER, Horst / ESER, Albin / BOSCH, Nikolaus / EISELE, Jörg / HECKER, Bernd / KINZIG, Jörg / PERRON, Walter / SCHITTENHELM, Ulrike / SCHUSTER, Frank / STERNBERG-LIEBEN, Detlev / WEIBER, Bettina (Hrsg.): *Schönke/Schröder Strafgesetzbuch Kommentar*, 30. Baskı, C.H. Beck, München, 2019 (Yazar, Schönke/Schröder), kn. 1.

¹¹ MAURACH, Reinhart / SCHROEDER, Friedrich-Christian / MAIWALD, Manfred / HOYER, Andreas / MOMSEN, Carsten: *Strafrecht Besonderer Teil Teilband I*, 11. Baskı, C.F. Müller, Heidelberg, 2019, § 37, kn. 2. *Furtum usus* ifadesini “kullanma hırsızlığı” biçiminde adlandıran yazarlar da mevcuttur. Bkz. WESSELS / HILLENKAMP / SCHUHR, kn. 431.

¹² BOCK, Dennis: “Unbefugter Gebrauch eines Fahrzeugs, § 248b StGB”, *Juristische Arbeitsblätter*, 2016, s. 342.

¹³ HOHMANN, Olaf: “§ 248b”, ERB, Volker / SCHÄFER, Jürgen (Hrsg.): *Münchener Kommentar zum StGB*, 4. Baskı, C.H. Beck, München, 2021 (Yazar, Münchener Kommentar), kn. 6.

¹⁴ JOECKS / JÄGER, § 248b, kn. 1.

lûgü dikkate alınarak, tamamlayıcı bir suç tipi olarak bu tali suç yürürlüğe konulmuştur¹⁵. Düzenleme, özellikle sokaklara ve meydanlara park edilen araçların yasadışı sürüş için kolayca kötüye kullanılabilmesi ve bu süreçte sıklıkla zarar görmesi nedeniyle, bireylerin kullanım hakkını korumaya hizmet etmektedir¹⁶.

Hükmün koruma amacı tartışmalıdır. Bir görüşe göre, § 248b ile korunan hukuki değer mülkiyet değildir, sadece kullanma hakkıdır (kullanım hakkı teorisi). Diğer bir ifadeyle, bu suçla mülkiyetten bağımsız olarak bir aracı kullanım hakkı korunmaktadır. Bu nedenle, bir aracı mülkiyeti muhafaza kaydı altında edinmiş olan kimse, herhangi bir üçüncü kişinin bu aracı kullanıma alması halinde korunacaktır. Diğer bir ifadeyle bu kişiler de suçun mağduru olabilecektir. Benzer şekilde, kullanma hakkı malike karşı da korunur¹⁷. Yani kullanım hakkına sahip olan kişinin iradesi dışında aracı kullanıma alan malik de § 248b'deki suçun faili olabilir ve bu suç kapsamında cezalandırılabilir¹⁸. Alman CK § 248b'de, failin "başkasına ait" bir aracı kullanması şart koşulmamıştır. Benzer şekilde, hükümde "malikin" iradesine aykırılık aranmamış, "hak sahibinin" iradesine aykırı olarak aracın kullanıma alınmasından söz edilmiştir. Hak sahibi terimi, salt malik olarak değil, aracı kullanma yetkisi bulunan herhangi bir kişi olarak anlaşılmalıdır¹⁹. Alman Federal Yüksek Mahkemesi de bu görüştedir. Mahkemeye göre, hak sahibi salt malik olmayıp, kullanma yetkisi bulunan herhangi bir kişidir²⁰.

Başka bir görüşe göre ise, kullanım hakkı yalnızca mülkiyetin eseridir (mülkiyet teorisi). Her hâükarda mülkiyetin ve kullanım hakkının birlikte ihlal edilmesi gerekir²¹. Bu hüküm mülkiyeti ve mülkiyetten türetilen başka bir kişiye tanınan kullanım yetkisini korumaktadır. Yani § 248b daima bir mülkiyet ihlalini şart koşar. Bu nedenle, aracı kullanmaya yetkili kişinin (örneğin kiracı, intifa hakkı sahibi) veya diğer trafik katılımcılarının § 248b vasıtasıyla malike karşı korunması söz konusu değildir. Bu suçun malikin kendisi tarafından kullanma yetkisine sahip olan kişiye karşı işlenmesi mümkün değildir. Diğer bir ifadeyle, malik tarafından kullanım hakkının ihlali § 248b'deki suç tipinin kapsamına girmez. Yetkili kullanıcı bu durumda sadece § 289 tarafından korunur^{22,23}.

Hohmann'a göre, § 248b sadece mülkiyeti korur. Daima mülkiyet hukuki değerinin ihlalini şart koşar. Kullanım izni olan ancak malik olmayan kişilerin, malike karşı bağımsız kullanım hakkının korunması ceza hukukunun ikincilliği ilkesi ile çelişir. Yalnızca sözleşmeye aykırı olan hareketleri cezalandırmak ceza hukukunun görevi değildir. Bu itibarla, malik tarafından gerçekleştirilen kullanım hakkı ihlali § 248b'nin tipine uygun değildir. Kanun koyucu, mülkiyet hakkı sahibinin başkalarının

¹⁵ MAURACH / SCHROEDER / MAIWALD / HOYER / MOMSEN, § 37, kn. 8.

¹⁶ WESSELS / HILLENKAMP / SCHUHR, kn. 431.

¹⁷ EISELE / HEINRICH, s. 349, kn. 1121; FISCHER, Thomas: *Strafgesetzbuch mit Nebengesetzen*, 64. Baskı, C.H. Beck, München, 2017, § 248b, kn. 2. Benzer şekilde, borca karşı teminat amaçlı teslim edilen aracın zilyedi de malikin aracı izni olmadan kullanmasına karşı korunur. Bkz. KINDHÄUSER, Urs / BÖSE, Martin: *Strafrecht Besonderer Teil II*, 12. Baskı, Nomos, Baden-Baden, 2023, § 9, kn. 1.

¹⁸ EISELE, s. 98, kn. 279. Kullanım hakkını, bağımsız bir hukuki değer olarak görenler, bu suçla mal sahibinin de cezalandırılabileceği sonucuna varır. Gerçekten, örneğin kiracı olma durumu gibi bağımsız, hukuken temellendirilmiş bir kullanım izni varsa bu suçla korunmaya değerdir. Bkz. BOCK, s. 343.

¹⁹ SCHRAMM, § 13, kn. 4.

²⁰ BGHSt 11, 47, 51 (FISCHER, § 248b, kn. 2).

²¹ BOSCH, *Schönke/Schröder*, § 248b, kn. 1.

²² KÜHL / HEGER, § 248b, kn. 1; FISCHER, § 248b, kn. 2; SCHRAMM, § 13, kn. 5. İhlal edilen kullanım hakkı, mülkiyet hakkına dayandırılabilir olmalıdır. Kullanım hakkı müstakil olarak koruma altına alınmamıştır. Bkz. KRETSCHMER, Joachim: "§ 248b", LEIPOLD, Klaus / TSAMBIKAKIS, Michael / ZÖLLER, Mark Alexander (Hrsg.): *AnwaltKommentar StGB*, 3. Baskı, C.F. Müller, Heidelberg, 2020 (Yazar, AnwaltKommentar), kn. 1. Hükmün sistematik konumu da bu görüşü desteklemektedir. Bkz. SCHMIDT, Jens: "§ 248b", MATT, Holger / RENZIOWSKI, Joachim (Hrsg.): *Matt/Renzikowski Strafgesetzbuch Kommentar*, 2. Baskı, Verlag Franz Vahlen, München, 2020 (Yazar, Matt/Renzikowski), kn. 1. Zira aynı bölümdeki § 242 ve § 246 hükümleri mülkiyet hukuki değerini korumaktadır. Bkz. SCHRAMM, § 13, kn. 5. Bu görüşe göre, örneğin malikin rızasıyla ancak intifa hakkı sahibinin iradesine aykırı olarak hareket eden kişinin cezai sorumluluğu bulunmaz. Bkz. WESSELS / HILLENKAMP / SCHUHR, kn. 433.

²³ "Rehlin zimmete geçirilmesi" başlıklı Alman CK § 289'a göre, "(1) Her kim, kendisine veya başkasına ait olan taşınabilir bir malı, mal sahibinin lehine olmak üzere, intifa hakkı sahibinden, rehlin alacaklısından veya eşya üzerinde kullanma veya hapis hakkı sahibinden, hukuka aykırı bir maksat ile alırsa, üç yıla kadar hapis cezası veya adli para cezası ile cezalandırılır". Bkz. YENİSEY / PLAGE-MANN, s. 412.

kullanım hakkını ihlal etmesini cezaya layık görüyorsa, bu tür durumlar yalnızca Alman CK § 289 ile korunmaktadır²⁴.

Örneğin (O), 100.000 avro karşılığında (T)’den ikinci el lüks bir otomobil satın alır. Ancak parayı tek seferde ödeyecek durumu olmadığından, (O) ve (T) ücretin 12 ayda taksitle ödenmesi konusunda anlaşır. (T), otomobili anahtarları ile birlikte hemen (O)’ya teslim eder. Ancak satın alma bedelinin tamamı ödeninceye kadar (T) arabanın mülkiyetini muhafaza edecektir. Bir akşam (O) her zamanki gibi işten sonra otomobilini evinin önündeki sokağa park eder. Satın alma bedelinin tamamı ödeninceye kadar arabanın yedek anahtarını gizlice muhafaza eden (T), o akşam arabasını özler. Bunun üzerine gece vakti (O)’nun evinin önüne gider ve “kendi” otomobiliyle iki saatlik son bir tura çıkar²⁵. Bu olay mülkiyet teorisi üzerinden çözümlenirse, (T)’nin aracın izinsiz kullanımı nedeniyle cezalandırılması mümkün olmaz. Satın alma bedeli tamamen ödenene kadar otomobilin sahibi hala kendisidir. Bu nedenle bir mülkiyet ihlali ortaya çıkmaz. Buna karşılık, olayın kullanım hakkı teorisine göre çözümlenmesi durumunda (T)’nin § 248b’ye göre cezalandırılması gerekir. (T)’nin aracın maliki olması onun bu hüküm üzerinden cezalandırılmasını engellemez²⁶. Zira mülkiyeti muhafaza kaydıyla (mülkiyetin muhafazasına tabi olan) bir aracı satın alan kişiyi, izinsiz kullanıma karşı etkili bir şekilde korumanın tek yolu budur²⁷.

Kanaatimizce § 248b’nin kanuni tanımı dikkate alındığında kullanım hakkı teorisine üstünlük tanınması ve maliki olmadığı aracı kullanma yetkisi bulunan kişilerin de suçun mağduru olabileceklerinin kabulü gerekir. Aksi halde hükmün koruma alanı önemli ölçüde daraltılmış olur.

Öğretide, Alman CK § 248b hükmünün kamusal güvenliğin tehlikeye düşürülmesini engellemeye hizmet ettiği ifade edilmektedir²⁸. Benzer şekilde, hükmün amacının trafik güvenliğine yönelik tehlikelerin ve araçların değer kaybının önlenmesi olduğu da belirtilmektedir. Ancak, bu değerlerin § 248b ile daha ziyade dolaylı olarak korunduğu söylenebilir²⁹.

B. Suçun Maddi Unsurları

1. Fail ve Mağdur

Suçun faili herhangi bir kişi olabilir. Faili bakımından özgü suç özelliği göstermez. Aracın sahibinin hareketiyle suç tipini gerçekleştirmesi halinde, mülkiyetin de § 248b’deki suçla korunan bir hukuki değer olduğu kabul edilirse, malik bu suçun faili olamaz. Buna karşılık, suçla sadece aracı kullanım hakkının korunduğu kabul edilirse, malik de bu suçun faili olabilir ve ona karşı şikayette bulunulabilir³⁰. § 248b’nin metninde aracın başkasına ait olması şart koşulmamış, sadece “hak sahibi”ne atıfta bulunulmuştur. Bu nedenle aracın malikinin de bu suçun faili olması mümkündür³¹.

Alman CK § 248b/1’de suçun oluşumu için aracın hak sahibinin iradesine aykırı biçimde kullanıma alınması şart koşulmuştur. İradesine aykırı olarak aracı kullanıma alınan hak sahibi suçun mağdurdur. Karşıt irade içinde bulunulan koşullardan da çıkarılabilir³². Yani iradeye aykırılık için açık bir beyan gerekmez. Fark edilebilir veya varsayılan bir karşıt irade mevcutsa, fail hak sahibinin iradesine

²⁴ HOHMANN, *Münchener Kommentar*, § 248b, kn. 1-2.

²⁵ SCHRAMM, § 13, kn. 3.

²⁶ SCHRAMM, § 13, kn. 6.

²⁷ WESSELS / HILLENKAMP / SCHUHR, kn. 433.

²⁸ FISCHER, § 248b, kn. 2.

²⁹ HOHMANN, *Münchener Kommentar*, § 248b, kn. 3.

³⁰ KINDHÄUSER / HILGENDORF, § 248b, kn. 1-2.

³¹ MAURACH / SCHROEDER / MAIWALD / HOYER / MOMSEN, § 37, kn. 5.

³² RENGIER, Rudolf: *Strafrecht Besonderer Teil I*, 21. Baskı, C.H. Beck, München, 2019, § 6, kn. 4. İradeye aykırı kullanma, aracı kullanma izni ne açıkça ne de varsayımsal olarak elde edilmişse gerçekleşir. Bkz. SCHMIDT R., s. 123, kn. 255.

aykırı hareket etmiş demektir. Hak sahibi, aracın ulaşım vasıtası olarak kullanılması hususunda tasarruf yetkisine sahip olan kişidir. Diğer bir ifadeyle, herhangi bir yasal sebeple (örneğin malik, kiracı veya görev esnasındaki şoför olarak) aracı ulaşım vasıtası olarak kullanma yetkisine sahip olan kişidir³³. Yukarıda da ifade edildiği üzere (kullanım hakkı teorisine göre) tek başına mülkiyet bu konuda belirleyici değildir³⁴. Hak sahibinin mutlaka aracın sahibi ile aynı kişi olması gerekmez. Aracı sözleşmeye dayalı bir aynı hak (örneğin intifa hakkı) veya kişisel hak çerçevesinde kullanmaya izinli kişiler de § 248b anlamında hak sahibidir³⁵.

Hakim görüşe göre, yetkili olmayan kişinin yanı sıra, artık yetkili olmayan kişi (*Nicht-mehr-Berechtigte*) ve bu şekilde yetkili olmayan kişi (*Nicht-so-Berechtigte*) de hak sahibi değildir. Bu nedenle prensip olarak bu tür kişiler de hükmün kapsamındadır³⁶. Başından beri aracı kullanma izni bulunmayan kişi yetkili olmayan kişidir. Aracı kullanma izninin süresi dolmuş olmasına rağmen, aracı kullanan kişi artık yetkili olmayan kişidir. Kendisine belirli bir amaçla teslim edilen aracı, verilmiş amaçına aykırı olarak kullanan kişi ise bu şekilde yetkili olmayan kişidir. Örneğin bir şirkette çalışan maaşlı şoför, pazar günü şirket arabasını şirket binasından gezintiye çıkmak için alırsa, yetkili olmayan kişi vasfında olduğundan, § 248b'nin suç tipini gerçekleştirir. Zira bir çalışanın izin gününde, iş yerinde bulunan araçla gezme yetkisi bulunmamaktadır. Yine, kiralama süresi sona ermesine rağmen aracı kullanmaya devam eden kişi, artık yetkili olmayan kişi vasfında olduğundan, hak sahibi değildir. Benzer şekilde, kendisine tamir etsin diye teslim edilen bir araçla, keyfi bir gezintiye (örneğin öğle yemeğine) çıkan araba tamircisi, bu şekilde yetkili olmayan kişi vasfında olduğundan, hak sahibi değildir³⁷. Suçun işlendiği sırada üçüncü kişi tasarrufta bulunmaya izinliyse (örneğin kiracı) hak sahibi sadece odur. Ancak bu kişi aracı buna izni olmadığı halde bir başkasına teslim ederse ve aracı teslim alan bunu bilirse, aracı bu suretle teslim alan kişi § 248b uyarınca cezalandırılır³⁸. Buna karşılık, müşterek maliklerden biri aracı anlaşılmaya aykırı biçimde kullanırsa § 248b devreye girmez³⁹.

2. Konu

Suçun konusu motorlu araç ve bisiklettir. Motorlu araçtan ne anlaşılması gerektiği § 248b fıkra 4'te tanımlanmıştır. Buna göre, bu düzenleme kapsamındaki motorlu araçlar, makine gücü ile hareket eden araçlardır. Karayolu araçları, yalnızca demir yollarına bağlı olmadıkları sürece motorlu araç sayılır⁴⁰. Özetle, motorlu araçlar, demiryolu raylarına bağlı olmadan motor gücüyle hareket eden kara, deniz veya hava araçlarıdır⁴¹. Düzenleme otomobilleri, kamyonları, motosikletleri, motorlu hava araçlarını (uçaklar, helikopterler) ve motorlu tekneleri kapsamına almaktadır. Buna karşılık tramvay, tren,

³³ KÜHL / HEGER, § 248b, kn. 4; EISELE, s. 99, kn. 283-284. Aksi görüşteki yazarlara göre ise, hak sahibi yalnızca aracın maliki olabilir. Bkz. HOHMANN, *Münchener Kommentar*, § 248b, kn. 16.

³⁴ EISELE, s. 99, kn. 284.

³⁵ ARZT / WEBER / HEINRICH / HILGENDORF, § 13, kn. 141.

³⁶ FISCHER, § 248b, kn. 4; KINDHÄUSER / HILGENDORF, § 248b, kn. 11; EISELE, s. 99, kn. 286; EISELE / HEINRICH, s. 350, kn. 1128. Artık yetkili olmayan kişinin cezalandırılması gerektiği, ancak bu şekilde yetkili olmayan kişinin § 248b kapsamında cezalandırılmayacağı görüşü için bkz. KRETSCHMER, *AnwaltKommentar*, § 248b, kn. 9. Yazara göre, aracı kullanma izninin süresi dolmuş olmasına rağmen, aracı kullanan kişinin § 248b'den sorumlu tutulması gerekir. Ancak kendisine belirli bir amaçla teslim edilen aracı, verilmiş amacına aykırı biçimde kullanan kişi § 248b kapsamında cezalandırılmaz.

³⁷ KINDHÄUSER / HILGENDORF, § 248b, kn. 12; FISCHER, § 248b, kn. 6. Buna karşılık, tamircinin ekstra para kazanmak için kendisine getirilen sahte para veya uyuşturucu maddeleri muhafaza etmesi ve müşterilerinin tamir etsin diye bıraktığı araçların içine polislerin bakmayacağı düşüncesiyle, sahte paraları veya uyuşturucu maddeleri saklaması halinde, § 248b'nin suç tipi gerçekleşmez. Zira bu durumda aracın müstakil bir sürüş için kullanımı söz konusu değildir. Bkz. KINDHÄUSER / BÖSE, § 9, kn. 1, 4. Benzer şekilde, suç tipinin sadece çalıntı malları saklayan bir kişi tarafından gerçekleştirilemeyeceği hususunda bkz. MAURACH / SCHROEDER / MAIWALD / HOYER / MOMSEN, § 37, kn. 9.

³⁸ FISCHER, § 248b, kn. 6.

³⁹ FISCHER, § 248b, kn. 6. Mal sahibi tarafından tanınan kullanım hakkı, kullanımın üçüncü şahıslara devri yetkisini kendiliğinden içermez. Bkz. KINDHÄUSER / HILGENDORF, § 248b, kn. 10.

⁴⁰ EISELE / HEINRICH, s. 349, kn. 1123; KINDHÄUSER / BÖSE, § 9, kn. 3.

⁴¹ KINDHÄUSER / BÖSE, § 9, kn. 3; EISELE / HEINRICH, s. 349, kn. 1123; KRETSCHMER, *AnwaltKommentar*, § 248b, kn. 4. Suçun konusunun sadece motorlu araçlar ve bisikletlerle sınırlandırılmasının çağdışı olduğu hususunda bkz. MAURACH / SCHROEDER / MAIWALD / HOYER / MOMSEN, § 37, kn. 7.

teleferik ve monoray gibi raylı araçlar sınırlı hareket kabiliyetleri ve kolaylıkla tekrar bulunabilir olmaları nedeniyle kapsam dışı tutulmuştur⁴². Dolayısıyla demiryolu raylarına bağlı kara araçlarının izinsiz kullanımı § 248b'deki suç tipi üzerinden cezalandırılmamaktadır⁴³. Benzer şekilde, planörler (motorsuz uçaklar), yelkenli tekneler, otomobil römorkları ve motorsuz mavnalar gibi kendine ait itici (harekete geçirici, çekiş) gücü olmayan araçlar da bu suçun konusunu oluşturmaz⁴⁴. Yani aracın bu suça konu olabilmesi için mutlaka kendine ait itici gücü bulunmalıdır.

Motorlu araçlar dışında, bisikletlerin izinsiz kullanımı da § 248b'deki suç tipi tarafından cezalandırılmaktadır. Kanun'da bisiklet tanımı yapılmamıştır. Öğretide bisiklet, yalnızca mekanizmasına etki eden insanın fiziksel gücüyle hareket ettirilen tekerlekli kara araçları şeklinde tanımlanmaktadır⁴⁵. Bisiklet klasik olarak iki tekerlekli bir araçtır. Ancak öğretide; tek tekerlekli bisikletler, üç tekerlekli bisikletler, tandemler (iki kişilik bisikletler) gibi özel bisiklet varyasyonlarının da suç tipinin kapsamında olduğu ifade edilmektedir⁴⁶. Buna karşılık, kişinin ayaklarıyla iterek hareket ettirdiği skuterlerin hükmün kapsamına girmediği kabul edilmektedir⁴⁷. Öte yandan, hasta tekerlekli sandalyelerinin durumu tartışmalıdır. Bir görüşe göre bunlar özel bir bisiklet modelidir. Bu nedenle suç tipinin kapsamındadır⁴⁸. Başka bir görüşe göre ise, hasta tekerlekli sandalyelerinin bisiklet olarak sınıflandırılması normun koruma amacına uygun olabilir fakat bu tür bir kabul suçun kanuni tanımı ile bağdaşmaz. Bu nedenle, hasta tekerlekli sandalyeleri ancak elektrik motoruna sahip olmaları durumunda, yasal tanım dahilinde motorlu araç olarak sınıflandırılabilir ve bu suretle suç konusu haline gelebilir⁴⁹. Benzer şekilde, yardımcı motor takılı olan bisikletler de motorlu araç sayılır⁵⁰.

Eklenmelidir ki aracı hareket ettiren motor gücünün (güç kaynağının) türü önemsizdir. Bu nedenle elektrikle çalışan arabalar, elektrikli tekerlekli sandalyeler ve elektrikli skuterler de suçun konusunu oluşturabilir⁵¹.

3. Hareket

Cezalandırılan hareket, bir motorlu aracı veya bisikleti hak sahibinin iradesine aykırı biçimde kullanıma almadır (Alman CK § 248b/1). Kullanıma alma (*Ingebrauchnahme*), aracın yapılışına uygun olarak seyahat etme (hareket etme, yolculuk yapma) amacıyla kullanılmasını gerektirir. Diğer bir ifadeyle araç, özgülendiği kullanım amacına uygun biçimde bir ulaşım aracı olarak harekete geçirilirse

⁴² EISELE / HEINRICH, s. 349, kn. 1123; KRETSCHMER, *AnwaltKommentar*, § 248b, kn. 4; KINDHÄUSER / HILGENDORF, § 248b, kn. 5. Zeplinlerin ve sıcak hava balonlarının suçun konusu olabileceği hususunda bkz. DUTTGE, Gunnar: “§ 248b”, DÖLLING, Dieter / DUTTGE, Gunnar, / KÖNIG, Stefan / RÖSSNER, Dieter (Hrsg.): *Gesamtes Strafrecht Handkommentar*, 5. Baskı, Nomos, Baden-Baden, 2022 (Yazar, *Gesamtes Strafrecht*), kn. 4. Buna karşılık, pedallı teknelerin (deniz bisikletlerinin) suçun konusu olamayacağı hususunda bkz. KRETSCHMER, *AnwaltKommentar*, § 248b, kn. 4. Motorlu drezinlerin de suç tipinin kapsamında yer almadığı hususunda bkz. MAURACH / SCHROEDER / MAIWALD / HOYER / MOMSEN, § 37, kn. 9. Eklenmelidir ki, demiryolunun üzerinde gitmesi bile, havai hatlara bağlı olarak hareket eden yani yukarıdaki elektrik tellerinden aldığı enerjiyle harekete geçen araçlar da hükmün kapsamında değildir. Bkz. BOSCH, *Schönke/Schröder*, § 248b, kn. 2.

⁴³ KINDHÄUSER / HILGENDORF, § 248b, kn. 5; KÜHL / HEGER, § 248b, kn. 2.

⁴⁴ KÜHL / HEGER, § 248b, kn. 2; KINDHÄUSER / HILGENDORF, § 248b, kn. 5.

⁴⁵ BOCK, s. 342; WITTIG, *Online-Kommentar*, § 248b, kn. 2.

⁴⁶ EISELE, s. 98, kn. 281; SCHMIDT J., *Matt/Renzikowski*, § 248b, kn. 3. Öğretide bir görüşe göre, patenler ve kaykaylar da modern özel bir bisiklet formudur. Bkz. DUTTGE, *Gesamtes Strafrecht*, § 248b kn5. Başka bir görüşe göre ise, patenler ve kaykaylar bisiklet olarak nitelendirilemez. Bkz. WITTIG, *Online-Kommentar*, § 248b, kn. 2.

⁴⁷ SCHMIDT J., *Matt/Renzikowski*, § 248b, kn. 3. Skuterler, “bisiklet” teriminin akla gelebilecek kelime anlamının dışında kalır. Ancak motorlu olmaları halinde, motorlu araç olarak kabul edilebilirler. Bkz. SCHRAMM, § 13, kn. 12; WITTIG, *Online-Kommentar*, § 248b, kn. 2.

⁴⁸ KINDHÄUSER / HILGENDORF, § 248b, kn. 6; SCHRAMM, § 13, kn. 12.

⁴⁹ SCHMIDT J., *Matt/Renzikowski*, § 248b, kn. 3.

⁵⁰ BOSCH, *Schönke/Schröder*, § 248b, kn. 2. Elektrikli bisikletler, § 248b anlamında motorlu araç olarak nitelendirilebilir. Bkz. SCHRAMM, § 13, kn. 12. Bunlar, pedal çevrildiğinde elektrik motorunun devreye girdiği türden bisikletler (Pedelec) olabileceği gibi, pedal çevirmeyi gerektirmeden motor gücüyle çalışabilen türden bisikletler (E-bike) de olabilir. Bkz. WITTIG, *Online-Kommentar*, § 248b, kn. 2.

⁵¹ KINDHÄUSER / BÖSE, § 9, kn. 3; BOSCH, *Schönke/Schröder*, § 248b, kn. 2. Güç kaynağı, benzinli motorun yanı sıra hibrit motor veya gaz türbini de olabilir. Bkz. DUTTGE, *Gesamtes Strafrecht*, § 248b, kn. 4.

kullanıma alma mevcuttur⁵². Bunun için, aracın geçici olarak izinsiz bir şekilde bağımsız bir yolculuk için harekete geçirilmesi aranır⁵³. Aracın kullanıma alınmış sayılabilmesi için illaki önemli bir yer değişikliğinin gerçekleşmesi şart değildir. Örneğin, aracın izinsiz olarak eğitim sürüşü veya park etme pratiği yapma amacıyla kullanılması da yeterlidir⁵⁴. Bu hallerde önemli bir konum değişikliği olmasa da suç oluşur.

Aracın itilerek hareket ettirilmesi⁵⁵ veya araç hareket ettirilmeden salt motorun çalıştırılması, kullanıma alma hareketine uymadığından bu suçu oluşturmaz. Aynı kabul aracın sadece klimasının, ısıtmasının veya radyosunun açılması durumunda da geçerlidir⁵⁶. Benzer şekilde bir motorlu aracın, örneğin başkasına ait bir otomobilin uyuma yeri olarak kullanılması § 248b’de şart koşulan kullanıma alma hareketi kapsamına girmez. Yine, bir bisikletin üzerine binilip sürülmeden, salt bir kimse tarafından taşınması da (örneğin kısa bir mesafe uzaklığa atmak için) Alman öğreti ve uygulamasında kullanıma alma hareketi kapsamında görülmemektedir⁵⁷. Bu nedenle böyle bir hareket § 248b’deki suçu meydana getirmez. Aynı şekilde, aracın kullanımıyla ilgili olmayan sair sözleşme ihlallerinin suç tipinin kapsamında olmadığı kabul edilmektedir. Örneğin, bir şirketin maaşlı şoförünün şirketin işine yönelik bir yolculuk sırasında izinsiz mal veya insan taşınması halinde durum böyledir⁵⁸.

Alman CK § 248b’de aranan türde kullanımın illaki motor gücüyle gerçekleşmesi (motor gücünün kullanılması) şart değildir. Yani motor çalıştırılmadan da aracın kullanıma alınması mümkündür. Örneğin vitesin boşa alınarak bayır aşağı giden bir aracın kullanılması § 248b’deki suç tipinin kapsamına dahildir⁵⁹. Bu itibarla, suçun oluşumu için motorlu aracın motor gücüyle veya bisikletin kas gücüyle harekete geçirilmesi prensip olarak aranmaz. Aracı veya bisikleti harekete geçirmek için başka tür kuvvetler de kullanılabilir. Eğimli bir yolda arabayla motor gücü kullanılmadan veya bisikletle kas gücü kullanılmadan hareket edilmesi de suç tipini gerçekleştirebilir⁶⁰. Eklenmelidir ki aracın itilerek hareket ettirilmesi, aracı başka tür kuvvetle harekete geçirme kapsamında değerlendirilemez. Zira bu durumda aracın üretiliş amacına uygun biçimde bir ulaşım vasıtası olarak kullanımı söz konusu değildir.

Suç tipinin kapsamına sadece izinsiz başlanılan kullanımın mı girdiği, yoksa izinli veya iyi niyetli başlanılan kullanımdan sonra izinsiz devam eden kullanımın da mı girdiği tartışmalıdır⁶¹. Öğretide hakim görüş olduğu ifade edilen görüşe göre, mevcut bir kullanım hakkının sona ermesi ve aracın buna rağmen kullanılmaya devam edilmesi halinde de suç tipi gerçekleşir⁶². Örneğin bir kimsenin bir arabayı iki saatliğine ödünç alması, ancak geri getirmeden bir ay boyunca kullanmaya devam etmesi

⁵² RENGIER, § 6, kn. 5; EISELE / HEINRICH, s. 350, kn. 1124. Kullanıma almanın, failin iradesiyle hareket etme amacıyla gerçekleşen kullanım olduğu hususunda bkz. JOECKS / JÄGER, § 248b, kn. 6. Alman Federal Yüksek Mahkemesi içtihatlarına göre kullanıma alma, failin bir aracı kendi iradesine göre bir yolculuk için harekete geçirmesini veya hareket halinde tutmasını gerektirir. Bkz. KÜHL / HEGER, § 248b, kn. 3.

⁵³ FISCHER, § 248b, kn. 4.

⁵⁴ KINDHÄUSER / BÖSE, § 9, kn. 4. Kullanımın mutlaka yer değiştiren taşımaya hizmet etmesinin gerekmediği hususunda bkz. BOSCH, *Schönke/Schröder*, § 248b, kn. 4.

⁵⁵ KINDHÄUSER / HILGENDORF, § 248b, kn. 7. Benzer şekilde, kendi aracını başka bir araca bağlamak gibi fail tarafından harekete geçirilmemiş yani bağımlı yolculuklar da tipe uygun değildir. Bkz. DUTTGE, *Gesamtes Strafrecht*, § 248b, kn. 7.

⁵⁶ SCHMIDT J., *Matt/Renzikowski*, § 248b, kn. 4. Öğretide, bir aracın üzerinde bulunan mobil vincin kaldırma amaçlı kullanımının da suç tipindeki harekete uymadığı ifade edilmektedir. Bkz. BOSCH, *Schönke/Schröder*, § 248b, kn. 4.

⁵⁷ BayObLG JR 1992, 346. Bkz. EISELE / HEINRICH, s. 350, kn. 1124; SCHRAMM, § 13, kn. 13. Benzer şekilde bisikletin yalnızca itilmesi de kullanıma alma teşkil etmez. Bkz. JOECKS / JÄGER, § 248b, kn. 6.

⁵⁸ KINDHÄUSER / BÖSE, § 9, kn. 8. Bu sayılanlar dışında, kiralama süresi içinde aracın sadece sözleşmeye aykırı biçimde kullanılmasının suçun oluşumu için yeterli olmadığı hususunda bkz. KÜHL / HEGER, § 248b, kn. 3.

⁵⁹ EISELE, s. 99, kn. 282; RENGIER, § 6, kn. 5.

⁶⁰ SCHMIDT J., *Matt/Renzikowski*, § 248b, kn. 4; HOHMANN, *Münchener Kommentar*, § 248b 13. Önemli olan aracın yapısına uygun biçimde ulaşım vasıtası olarak kullanılmasıdır. Bunun aracın teknik yapısına özgü itici güçler vasıtasıyla gerçekleşmesi şart değildir. Bkz. WITTIG, *Online-Kommentar*, § 248b, kn. 3.

⁶¹ RENGIER, § 6, kn. 6.

⁶² KREY, Volker / HELLMANN, Uwe / HEINRICH, Manfred: *Strafrecht Besonderer Teil Band 2 Vermögensdelikte*, 18. Baskı, Kohlhammer, Stuttgart, 2021, s. 84-85, kn. 221; FISCHER, § 248b, kn. 4.

halinde durum böyledir⁶³. Yani izinsiz kullanıma alma ile izinsiz kullanımda tutma eş değerdir⁶⁴. Alman Federal Yüksek Mahkemesi de bu görüştedir⁶⁵. Alman CK § 248b hükmü her türlü yasadışı sürüşe karşı koymayı amaçlamaktadır. Aracın izinsiz olarak kullanılmaya devam edilmesi halinde de yasadışı bir sürüş mevcuttur. Ayrıca suçun kanuni tanımı da izinsiz kullanıma devam etmenin kullanma hırsızlığının kapsamına dahil edilmesiyle çelişmemektedir. Zira hem harekete geçirme hem de hareket halinde tutma kullanıma alma kavramının kapsamına girmektedir⁶⁶.

Konuya ilişkin örneklerin çoğaltılması mümkündür. Aracın kira sözleşmesinin sona ermesinden sonra kullanılmaya devam edilmesi, bir görev (iş) yolculuğunun veya test sürüşünün ardından talimatlara aykırı olarak hemen geri dönmeyip aracın özel amaçlarla (örneğin birkaç restorana uğramak) kullanılmaya devam edilmesi veya araçla yolculuğa başlanmasından sonra izin eksikliğinin (hak sahibinin aksi yöndeki iradesinin) fark edilmesi ve buna rağmen aracın kullanılmaya devam edilmesi de bu kapsamdadır⁶⁷. Bu örneklerle, ödünç alan veya kiracı tarafından sözleşmeye aykırı şekilde bırakılan araçla seyahat edilmesi de eklenebilir⁶⁸.

Alman öğretisinde yukarıdaki örneklerde Alman CK § 248b'ye göre cezai sorumluluğu reddeden görüşler de mevcuttur. Bu görüşteki yazarlar, salt devam eden kullanımın, Kanun'da aranan anlamda "kullanıma alma" olmadığını ileri sürmektedir. Yani Kanun'da yazılı "kullanıma alma" teriminin kelime anlamına dayanmaktadır. Bu ifadeden failin aracı izinsiz olarak kullanmaya başlaması gerektiği sonucuna varmaktadırlar. Başlangıçta usulüne uygun olarak gerçekleştirilen ancak daha sonra sözleşmeye aykırı şekilde devam eden kullanım bu durumda tipe uygun olmayacaktır⁶⁹. Aksi takdirde sırf bir sözleşme ihlalinin ceza hukuku yaptırımı ile karşı karşıya kalacağı ifade edilmekte, salt sözleşme ihlallerinin cezalandırılması eleştirilmektedir. Bu görüşteki yazarlara göre örneğin, bir çalışanın görev icabı kendisine teslim edilen araçla sırf kız arkadaşını ziyaret etmek için yolu uzatması cezaya layık bir haksızlık değildir^{70,71}.

⁶³ EISELE / HEINRICH, s. 350, kn. 1128.

⁶⁴ FISCHER, § 248b, kn. 4; SCHMIDT J., *Matt/Renzikowski*, § 248b, kn. 4. Hakimiyet ihlali gerekli değildir. Bu nedenle, başlangıçta izin verilen kullanıma almanın izinsiz olarak devam ettirilmesi de § 248b'nin kapsamındadır. Bkz. DUTTGE, *Gesamtes Strafrecht*, § 248b, kn. 8.

⁶⁵ BGH v. 17.10.1957 - 4 StR 523/57 - BGHSt 11, 47 (KRETSCHMER, *AnwaltKommentar*, § 248b, kn. 6). Alman Federal Yüksek Mahkemesine göre, failin cezai sorumluluğu, kendi tasavvuruna göre, hak sahibinin iradesine aykırı olarak aracı harekete geçirdiği veya hareket halinde tuttuğu andan itibaren başlar. Bkz. SCHRAMM, § 13, kn. 20.

⁶⁶ KREY / HELLMANN / HEINRICH, s. 84-85, kn. 221.

⁶⁷ EISELE, s. 99, kn. 287; RENGIER, § 6, kn. 6.

⁶⁸ RENGIER, § 6, kn. 6. Vurgulanmalıdır ki, kiralama süresi içinde aracın kiracı tarafından sadece sözleşmeye aykırı biçimde kullanılması suçun oluşumu için yeterli değildir. Ancak kiralık bir aracı üçüncü bir şahıs tarafından izinsiz olarak ödünç alınması § 248b'deki suçun oluşumunu sağlar. Bkz. KÜHL / HEGER, § 248b, kn. 3.

⁶⁹ KINDHÄUSER / HILGENDORF, § 248b, kn. 11; EISELE, s. 99, kn. 287; RENGIER, § 6, kn. 7. *Schramm*'a göre, § 248b'de aracı kullanımda tutmaya ilişkin herhangi bir ifade yoktur. Hükmün lafzı bu tür davranışların tipe uygun olarak nitelendirilmesine izin vermemektedir. Bkz. SCHRAMM § 13, kn. 19. Azınlık görüşü hükmün uygulama alanını, kullanımın hak sahibinin iradesi dışında ve kasıtlı olarak başladığı durumlarla sınırlamak istemektedir. Bkz. JOECKS / JÄGER, § 248b, kn. 9. Hükmünde "kullanma" yerine "kullanıma alma" teriminin mevcudiyeti bu görüşü desteklemektedir. Ancak örneğin kiralama süresi bittikten sonra aracı park eden ve daha sonra tekrar çalıştırıp süren kişi de aracı kullanıma almış sayılabilir. Bkz. JOECKS / JÄGER, § 248b, kn. 10.

⁷⁰ EISELE, s. 99, kn. 287; RENGIER, § 6, kn. 7. İzinsiz kullanıma devam etmenin § 248b hükmü kapsamında görülmesi ceza hukukunun *ultima ratio* niteliği ile bağdaşmamaktadır. Ceza hukukunun tali karakteri, salt sözleşme ihlallerine ceza hukuku yaptırımı uygulanmasına olanak tanımaz. Bkz. KREY / HELLMANN / HEINRICH, s. 85, kn. 222. Bu görüşteki yazarlar, kullanımda tutmanın, kullanıma alma kapsamında görülmesinin kıyas yasağını ihlal edeceğini ileri sürmektedir. Bkz. SCHMIDT J., *Matt/Renzikowski*, § 248b, kn. 4. *Bosch*'a göre, başkasına ait eşyaların izinsiz kullanımı prensip olarak ceza kanununun kapsamında olmadığından § 248b'nin uygulanma alanının sınırlanması gerekir. Örneğin, taksi şoförünün arabayı özel bir gezinti için kullanması veya kiracının direksiyonu izinsiz olarak eşine bırakması gibi durumlar hükmün kapsamına dahil edilemez. Ancak, örneğin bir maaşlı şoförün işyerine ait arabayı pazar günü özel bir gezinti için işyerinden alması gibi dış görünüşü itibarıyla izin verilen davranıştan sapan hareketler hükmün kapsamı dahilinde olacaktır. Bkz. BOSCH, *Schönke/Schröder*, § 248b, kn. 4a.

⁷¹ *Hohmann*, kullanıma devam etmeyi bir üst kavram olarak değerlendirmekte, bunu kullanımda tutma ve tekrar kullanıma alma şeklinde iki ayrı alt başlıkta incelemektedir. Yazara göre, failin aracı kullanıma aldığı anda, buna izni olduğunu zannetmesi, ancak daha sonra izni olmadığını fark etmesine rağmen aracı kullanmaya devam etmesi kullanımda tutmadır. Buna karşılık, failin aracı önce iznili olarak kullanıma alması ve izni sona erdikten sonra kullanmaya devam etmesi halinde tekrar kullanıma alma söz konusudur. Yazara göre, her iki ihtimalde de failin § 248b'den sorumlu tutulmaması gerekir. Birinci ihtimalde fail hataya düşmüştür. İkinci ihtimalde ise sözleşmeye aykırılık vardır. § 248b'nin amacı sözleşmeye aykırı davranışı cezalandırmak değildir. Bkz. HOHMANN, *Münchener Kommentar*, § 248b, kn. 19-21.

Bir önceki paragrafta açıklanan karşı görüşü ikna edici bulmayan yazarlar ise, § 248b'nin kullanım hakkını koruduğunu, kısa süreli izinli kullanımı, uzun süreli izinsiz kullanımın izlediği durumlarda da kullanım hakkının ihlal edildiğini ifade etmektedir⁷². Diğer bir ifadeyle, devam eden kullanım durumlarında da araç (daha sonra) hak sahibinin iradesi dışında kullanıma alınmış olur. Ayrıca, kullanıma almaya bir kez izinli bir şekilde başlanması halinde, § 248b'nin korumasının bütünüyle reddedilmesi kabul edilebilir değildir. Zira örneğin sona eren bir kira sözleşmesinden sonra devam eden kullanımın haftalarca sürmesi mümkündür. Benzer şekilde görev icabı verilen araçla uzatılan yollar hatırı sayılır bir mesafeye ulaşabilir. Bu gibi olayların da § 248b'nin koruma alanının içerisinde yer aldığı kabulü gerekir⁷³. İzinsiz araç kullanma takibi şikayete bağlı bir suç olduğu için, bu tür olaylar ancak § 248b/3'te aranan şikayet şartı yerine getirilmezse ceza muhakemesine konu olmaz.

İradeye aykırılığın sadece kullanımla mı ilgili olduğu yoksa kullanım şekillerini de mi kapsadığı tartışmalıdır. Örneğin ehliyeti olmayan kişinin motorlu araç kiralaması, bir kimsenin sarhoş şekilde araç kullanması veya kiralama sözleşmesine aykırı olarak araca otostopçu alması gibi hallerde durum böyledir. Genellikle alkol etkisi altında araç kullanmanın § 248b kapsamında olmadığı kabul edilir⁷⁴. Benzer şekilde, araca otostopçu alınması gibi salt sözleşmeye aykırı kullanımların bu suç tipi kapsamında cezalandırılmayacağı ileri sürülmektedir⁷⁵. Buna karşılık, araç kiralayan kişinin ehliyetinin olmaması ve aracı sözleşmeye aykırı olarak sürmesi halinde izinsiz kullanımın mevcudiyeti kabul edilmektedir⁷⁶.

C. Suçun Manevi Unsuru

Bu suç sadece kasten işlenebilir⁷⁷. Failin kastı hak sahibinin aksi yöndeki iradesini kapsamalıdır. Ancak olası kast da yeterlidir. Failin hatalı bir şekilde, hak sahibinin aracı kullanmasına rızası olduğunu varsayması halinde, Alman CK § 16/1'in 1. cümlesine göre kastı kaldıran hata gerçekleşir⁷⁸. Bu durumda kast eksikliği sebebiyle failin cezalandırılması mümkün olmaz. Örneğin, üç günlüğüne araç kiralayan (T), araca acilen bir gün daha ihtiyacı olduğundan, aracı ancak 4. günün sonunda iade eder. Fazladan bir gün daha aracı kullanacağını kiralama şirketine bildirmez. (T), kiralama şirketinin 4. günde aracın kullanımı için ek ücret alacağını, bu sebeple devam eden kullanımına zımni olarak göz yumduğunu düşünür. Yani ek bir ödeme karşılığında aracı bir gün geç iade edebileceğine hatalı bir şekilde inanır. Öğretide bu hatanın, suç tipini kaldıran rızanın mevcudiyeti hakkında hata olarak değerlendirilebileceği ifade edilmektedir⁷⁹. Benzer şekilde, yolda bir bisiklet bulan ve yetkili mercilere du-

⁷² EISELE, s. 99, kn. 287. Bock'a göre, kira süresinin sona ermesinden sonra araçla yapılan yolculuk, yeniden kullanıma alma olarak nitelendirilebilir. Normun sistematik konumundan bu tür bir kullanımı da kapsayan tamamlayıcı bir hüküm işlevi gördüğü çıkarımı yapılabilir. Nitekim normun başlığı "izinsiz kullanıma alma" olmayıp, "izinsiz kullanım" şeklindedir. Normun düzenlenme amacı, başkasının aracının kullanılması halinde, cezasız kalan *furtum usus*'u cezalandırmaktır. Bkz. BOCK, s. 343.

⁷³ RENGIER, § 6, kn. 7. Kullanıma alma esasen, failin aracı hırsızlık suçu anlamında alma hareketiyle elde ettiği durumlarda oluşur. Bununla birlikte, örneğin bir kimsenin aracını servise teslim etmesi ve servisteki ustanın araçla keyfi bir gezintiye çıkması gibi hallerde hakimiyet ihlali teşkil etmeyen bir kullanım söz konusudur. Bu tür kullanımlar da § 248b'nin kapsamı dahilindedir. Bkz. ARZT / WEBER / HEINRICH / HILGENDORF, § 13, kn. 142. Yani kullanıma alma hakimiyet ihlalini şart koşmaz. Bkz. KINDHÄUSER / HILGENDORF, § 248b, kn. 8.

⁷⁴ JOECKS / JÄGER, § 248b, kn. 12. Benzer şekilde uyuşturucu madde etkisi altında araç sürülmesinin de § 248b kapsamında olmadığı kabul edilmektedir. Bkz. KRETSCHMER, *AnwaltKommentar*, § 248b, kn. 9.

⁷⁵ WESSELS / HILLENKAMP / SCHUHR, kn. 437.

⁷⁶ JOECKS / JÄGER, § 248b, kn. 13. Bir görüşe göre, aracı kullanma izni açıkça geçerli bir ehliyete sahip olmaya bağlanmışsa, ehliyete sahipmiş gibi davranan (yalandan rol yapan) kiracı suç tipini gerçekleştirir. Bkz. WESSELS / HILLENKAMP / SCHUHR, kn. 437.

⁷⁷ Hırsızlık suçunun temel şeklinde failde, mal sahibini eşyasından kalıcı olarak ve kesin suretle yoksun bırakma, yani mal sahibinin o ana kadar eşya üzerinde kurduğu hakimiyeti ortadan kaldırma kastı vardır. Buna karşılık, failin başından beri eşyayı sahibine iade etme iradesi varsa, fail eşyayı sadece geçici biçimde haksız kullanmaya girişmişse, hırsızlığın temel şeklinin oluşumu için gereken türde kastın mevcudiyetinden söz edilemez. § 248b hükmü bu tür bir cezalandırma boşluğunu kapatmak için ihdas edilmiştir. Bkz. BOCK, s. 342. Bu boşluk doldurucu hüküm sayesinde izinsiz kullanım cezasız kalmaz. Bkz. KUDLICH, Hans: "Taxifahrer - geprellt und abgezogen", *Juristische Arbeitsblätter*, 2015, s. 33.

⁷⁸ EISELE / HEINRICH, s. 350, kn. 1129; KÜHL / HEGGER, § 248b, kn. 5. Yani hak sahibinin rızasının mevcudiyeti hususunda düşülen hata, suçun maddi unsurlarında hatadır. Bkz. KRETSCHMER, *AnwaltKommentar*, § 248b, kn. 8. Benzer şekilde kullanıma izin veren kişinin hak sahibi olduğu hususunda düşülen hata da kastı kaldırır. Bkz. WESSELS / HILLENKAMP / SCHUHR, kn. 437.

⁷⁹ SCHMIDT R., s. 123, kn. 255; JOECKS / JÄGER, § 248b, kn. 14.

rumu bildirdikten sonra sahibinin hoşgörüsüyle bisikleti kısa bir gezinti için kullanmaya izinli olduğunu varsayan kişi de kastı bulunmadığından cezalandırılmaz⁸⁰.

Buna karşılık hak sahibinin gerçekten mevcut bir rızası olmasına rağmen, bunun fail tarafından bilinmemesi Alman CK'ya göre elverişsiz teşebbüs teşkil eder⁸¹. Bu da hukuken cezalandırılan bir teşebbüstür. Diğer bir ifadeyle, hak sahibinin rızası olmadığına dair hatalı varsayım halinde fail bu suça teşebbüsten cezalandırılır⁸².

D. Hukuka Aykırılık Unsuru

Aracın hak sahibinin rızası ile kullanıma alınması halinde suç oluşmaz. Rıza, hareketin bir hukuki değer ihlali olma niteliğini ortadan kaldırır⁸³. Bu itibarla, hak sahibinin rızası suç tipinin daha baştan gerçekleşmesini önler. Zira rızanın bulunmaması suçun kurucu unsurudur. Rızanın mevcudiyeti halinde suçun kurucu unsuru gerçekleşmez. Hareket tipe uygun olmaz⁸⁴. Buna karşılık, varsayılan rıza ise gerçekleşen suç tipinin hukuka aykırılığını ortadan kaldırır. Diğer bir ifadeyle varsayılan rıza bu suç bakımından bir hukuka uygunluk sebebi teşkil eder⁸⁵. Örneğin varsayılan rıza koşulları altında, aracı hak sahibine iade etmek için, araçla hak sahibine gidilmesi meşru görülebilir. Hak sahibi kişiye araçla yapılan yolculuk, zilyetliğin yeniden tesis edilmesine hizmet ediyorsa hukuka uygun olarak nitelendirilebilir. Ayrıca, acil bir durumda başkasına ait aracın kullanılması (araçla yapılan kurtarma yolculuğu) Alman Medeni Kanunu § 904'teki hukuka uygunluk sebebi kapsamına girebilir^{86,87}.

Alman Federal Yüksek Mahkemesinin konuya ilişkin dikkat çekici bir kararı bulunmaktadır. Olaya göre, (M), karısı (F)'yi terk etmiş ve kız arkadaşı (G)'nin dairesine taşınmıştır. (M), 23 Şubat'ta (G) ile deniz kenarında kısa bir tatil geçirmek için bir otomobil kiralamıştır. Araç kiralama şirketiyle yaptığı sözleşmeye göre, (M) aracı 2 Mart'ta iade edecektir. Ancak 27 Şubat'ta tatil esnasında (M) ve (G) hararetli bir tartışma yaşamıştır. Bu nedenle tatillerini yarıda kesip arabayla geri dönmüşlerdir; fakat (G), (M)'yi dairesine almamıştır. (M) artık geceyi (G)'nin evinde geçiremeyeceği için, arabayı içinde uyuma amaçlı kullanmaya başlamıştır. Sözleşmede belirtilen iade tarihi geçmesine rağmen (M) arabayı iade etmemiş yani elinde tutmaya devam etmiş, ancak bu esnada arabayı yolculuk yapmak için kullanmamıştır. Nihayet (M), 9 Nisan'da karısı (F) tarafından tekrar eve kabul edilmiştir. Bunun üzerine (M), 10 Nisan'da otomobili araç kiralama şirketine geri götürmüştür. Ancak araç kiralama şirketi (M) hakkında şikayette bulunmuştur⁸⁸.

Bahsi geçen olayda (M)'nin hırsızlık hükümlerine göre cezalandırılması mümkün değildir. Zira hırsızlık suçu anlamında bir alma hareketi bulunmamaktadır. Ayrıca (M), araç kiralama şirketini kalıcı

⁸⁰ KINDHÄUSER / BÖSE, § 9, kn. 9.

⁸¹ KÜHL / HEGER, § 248b, kn. 5; DUTTGE, *Gesamtes Strafrecht*, § 248b, kn. 11.

⁸² FISCHER, § 248b, kn. 7; MAURACH / SCHROEDER / MAIWALD / HOYER / MOMSEN, § 37, kn. 9.

⁸³ KRETSCHMER, *AnwaltKommentar*, § 248b, kn. 8. Rızanın açıkça beyan edilmesi gerekmez, ancak içinde bulunulan koşullardan yeterince açık bir şekilde ortaya çıkması gerekir. Bkz. DUTTGE, *Gesamtes Strafrecht*, § 248b, kn. 10.

⁸⁴ Örneğin, bir çalışanın işverenin izniyle şirket aracını özel işi için kullanması halinde durum böyledir. Bkz. SCHRAMM, § 13, kn. 16.

⁸⁵ EISELE / HEINRICH, s. 350, kn. 1127; RENGIER, § 6, kn. 4, 4a. Öğretide bir görüşe göre, suç tipini ortadan kaldıran rıza varsayımına izin vermez. Ancak suç tipinin mevcudiyetinin kabulünün ardından hukuka uygunluk sahasında, hareketi hukuka uygun hale getiren rızanın varlığı düşünülebilir. Bkz. JOECKS / JÄGER, § 248b, kn. 6. Öğretide varsayılan rızanın suç tipinin gerçekleşmesini önlediğini savunan görüşler de mevcuttur. Bkz. KINDHÄUSER / BÖSE, § 9, kn. 5.

⁸⁶ EISELE, s. 99, kn. 285; RENGIER, § 6, kn. 4a. Bu tür davranışlar, doğrudan doğruya hak sahibinin araç üzerindeki haklarını ihlal etmeyi amaçlamaz. Aksine bu hakların tekrar tesis edilmesine yönelir. Bkz. SCHRAMM, § 13, kn. 13. Kullanıma alma yalnızca aracın hak sahibine iadesine hizmet ediyorsa, bu prensip olarak hak sahibinin varsayılan iradesiyle örtüşür. Bkz. SCHMIDT J., *Matt/Renzikowski*, § 248b, kn. 5. Aracın hak sahibine iade edilmesi için yapılan yolculuk tipe uygun olamaz. Zira bu hak sahibinin varsayılan iradesine karşılık gelir. Bkz. KÜHL / HEGER, § 248b, kn. 3. Aksi görüş için bkz. BOSCH, *Schönke/Schröder*, § 248b, kn. 7.

⁸⁷ Alman Medeni Kanunu § 904'e göre, bir malın sahibi, eğer başka bir kişinin bu mala müdahalesi mevcut bir tehlikeyi önlemek için gerekli ise ve meydana gelebilecek zarar, mülkiyet sahibinin uğrayacağı zarardan orantısız şekilde büyükse, bu müdahaleyi yasaklama hakkına sahip değildir. Ancak mal sahibi uğradığı zararın tazmin edilmesini talep edebilir.

⁸⁸ KREY / HELLMANN / HEINRICH, s. 84, kn. 220; MITSCH, Wolfgang: "Strafbarkeit verspäteter Mietwagenrückgabe", *Neue Zeitschrift für Verkehrsrecht*, 2015, s. 423.

olarak (geri verilmemek üzere) araçtan yoksun bırakmak istemediği için, (M)'de aracı kendi malı olarak edinme amacı bulunmamaktadır. Benzer şekilde, aracı kendi mülkü yapma (sahiplenme) durumu söz konusu olmadığından, mülkiyetten mahrum bırakma unsuru mevcut değildir. Bu nedenle § 246 (başkasına ait taşınır malı hukuka aykırı suretle mal edinme) hükmüne göre cezalandırma da gündeme gelmez⁸⁹.

Uyuşmazlık konusu olayın § 248b'nin suç tipine uyup uymadığı değerlendirilirken, (M)'nin arabayı sözleşilen iade tarihinden sonra öncelikle “geceleme yeri” olarak kullandığı ve sadece bir kez ulaşım amaçlı olarak kullandığı, bu kullanımın da 10 Nisan'da aracı, araç kiralama şirketine geri götürmek için gerçekleştiği dikkate alınmalıdır. Daha önce de açıklandığı üzere, arabayı uyuma yeri olarak kullanmak, § 248b anlamında “kullanıma alma” teşkil etmez. Zira bu suç tipi aracın ulaşım vasıtası olarak izinsiz kullanılmasını cezalandırmaktadır. (M), ısıtmayı açmak için motoru çalıştırmış olsa bile bu “kullanıma alma” için yeterli değildir. Açıklanan tüm bu sebeplerle (M), suç tipini sadece 10 Nisan'da aracı iade etmek için araç kiralama şirketine giderek gerçekleştirmiş olabilir. Sonuçta Alman Federal Yüksek Mahkemesi, (M)'nin § 248b uyarınca cezalandırılmayacağına hükmetmiştir⁹⁰. Ancak gerekçe açık değildir. Mahkemenin, hak sahibinin varsayılan rızasının mevcudiyetini kabul ettiği izlenimini vermektedir⁹¹. Zira mahkemenin kanaatine göre, bir aracın yetkisiz bir kişi tarafından yalnızca, hak sahibine iadesi amacıyla kullanıma alınması, genellikle (olağan olarak) hak sahibinin varsayılan iradesi kapsamındadır. Bu nedenle Alman CK § 248b'deki suç oluşmaz⁹².

E. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

1. Teşebbüs

§ 248b fıkra 2'ye göre bu suça teşebbüs cezalandırılır. Kontak anahtarı takıldığında veya motor çalıştırıldığında suça teşebbüs edilmiş demektir. Ancak bu hareketlerin sadece aracı ısıtmak veya radyoyu açmak amacıyla değil, araçla bir yerden başka bir yere gitmek için yapılması gerekir. Eğer sırf aracı ısıtmak veya radyoyu açmak için kontak anahtarı takılıp araç çalıştırılmışsa, hareket etmeye doğrudan doğruya girişmeye yönelik bir davranış bulunmadığından § 248b'ye teşebbüs edilmiş olmaz⁹³.

Öte yandan, ön tekerlekleri sarsarak direksiyon kilidini kontrol etmenin kullanıma almaya doğrudan doğruya girişme için yeterli olup olmadığı tartışmalıdır. Bir görüşe göre bu durumda suça teşebbüs edilmiş olmaz⁹⁴. Başka bir görüşe göre ise, direksiyon kilidinin kontrol edilmesi suça teşebbüs edildiğinin kabulü için yeterlidir⁹⁵. Alman Federal Yüksek Mahkemesine göre de failin direksiyon

⁸⁹ KREY / HELLMANN / HEINRICH, s. 84, kn. 220.

⁹⁰ BGHSt 59, 260 (KREY / HELLMANN / HEINRICH, s. 85, kn. 223).

⁹¹ KREY / HELLMANN / HEINRICH, s. 85, kn. 223. Mahkeme, yalnızca hak sahibinin aracın geri getirilmesini onayladığı varsayılan iradesine atıfta bulunmuştur. Bkz. MITSCH, s. 427. Bu sonuca, (kiralık) bir aracın her halükarda gereken iadesini en başından itibaren normun koruma alanı dışında bırakarak yani suç tipinin amaçsal olarak indirgenmesi ile de erişilebileceği hususunda bkz. JOECKS / JÄGER, § 248b, kn. 6. *Duttge*'ye göre ise, bilinmeyen bir kişi tarafından aracın iadesine varsayımsal olarak rıza gösterildiği kabulü, § 248b'nin koruma amacı ile çelişen bir fikre dayanmaktadır. Hak sahibinin karar verme hakkına saygı gösterilmesi, araç iade edilmeden önce hak sahibinin rızasının alınmasını gerektirmektedir. Bkz. DUTTGE, *Gesamtes Strafrecht*, § 248b, kn. 9. Öğretide ileri sürülen başka bir görüşe göre, açık bir beyanın bulunmadığı hallerde, hak sahibinin iradesi somut koşullardan da çıkarılabilir. Bu durumda varsayılan rıza söz konusu değildir. Daha ziyade, hak sahibinin iradesine aykırı kullanıma almayı engelleyen bir “genelleştirilmiş rıza” söz konusudur. Bkz. KREY / HELLMANN / HEINRICH, s. 85, kn. 223.

⁹² BGH, NZV 2015, 95 (MITSCH, s. 423). Alman Federal Yüksek Mahkemesine göre, aracın hak sahibine iadesi, bu kişinin menfaatine aykırı olamayacağı için, olağan olarak hak sahibinin varsayılan iradesi kapsamındadır. Bkz. BGHSt 59, 260 (262) (ARZT / WEBER / HEINRICH / HILGENDORF, § 13, kn. 142 dn.360). *Mitsch*'e göre, kira sözleşmesinin süresinin dolmasından sonra kiracının kiraladığı aracı kiraya verene geri getirmesi halinde, ancak kiraya verenin buna fiilen rızası varsa § 248b'deki suç tipi gerçekleşmez. Varsayılan rıza, hareketin § 248b anlamında tipikliğini ortadan kaldırmaz. Varsayılan rıza ancak hak sahibinin iradesini açıklamasını beklemenin mümkün olmadığı durumlarda gerçekleştirilen hareketi meşru kılar. Bkz. MITSCH, s. 427.

⁹³ JOECKS / JÄGER, § 248b, kn. 16; DUTTGE, *Gesamtes Strafrecht*, § 248b, kn. 12. Aracı binildiğinde ve motor çalıştırıldığında suça teşebbüs edilmiş olduğu hususunda bkz. MAURACH / SCHROEDER / MAIWALD / HOYER / MOMSEN, § 37, kn. 12. Motosiklet veya bisikletin selesine binmekle suça teşebbüs edilmiş olacağı hususunda bkz. DUTTGE, *Gesamtes Strafrecht*, § 248b, kn. 12.

⁹⁴ KRETSCHMER, *AnwaltKommentar*, § 248b, kn. 10.

⁹⁵ MAURACH / SCHROEDER / MAIWALD / HOYER / MOMSEN, § 37, kn. 12.

kilidinin etkin olup olmadığını anlamak amacıyla ön tekerlekleri sallaması suça doğrudan doğruya girişme teşkil eder. Yani fail suça teşebbüs etmiş sayılır⁹⁶.

İzinsiz kullanımda tutma halinde, müstakil bir teşebbüs aşaması sadece istisnai durumlarda söz konusu olabilir. Suç, aracın yolculuk için harekete geçirilmesiyle tamamlanır. İzinsiz kullanımda tutma durumunda ise, bunun daha sonra alınan bir karara dayanılarak gerçekleştirilmesiyle suç tamamlanmaktadır. Yolculuk sona erdiğinde suç da sona erer⁹⁷.

2. İştirak

Alman CK § 248b bizzat işlenmesi gereken bir suç değildir. Suç tipindeki kullanıma alma ifadesi, bu suçun bizzat işlenmesini şart koşturur⁹⁸. Bu nedenle aracı kendisi kullanmayan bir kimsenin de suça müşterek fail olarak katılması mümkündür⁹⁹. Örneğin ehliyeti olmadığı veya bir şoför tarafından götürülmek istediği için bir başkasının aracı kullanmasına izin veren kişi de aracı kullanıma almış sayılabilir¹⁰⁰. Yani başkasının sürdürdüğü bir araçla kendisini taşıtan kişi de suçun faili olabilir¹⁰¹.

Kaçak yolcu olarak salt faille birlikte yolculuk yapılması yeterli değildir. Zira bu durumda aracın bağımsız bir yolculuk için kullanımı gerçekleşmez¹⁰². Diğer bir ifadeyle, kaçak yolcu başkası tarafından sürülen, rotasını kendisinin belirlemediği bir araçta seyahat etmektedir. Bu halde kaçak yolcu § 248b'deki suça fail veya şerik olarak katılmış olmaz. Araçta faille birlikte seyahat eden kişiler, faili suça azmettirdikleri veya yardımda bulundukları takdirde şerik olarak cezalandırılabilir¹⁰³.

Öğretide bir görüşe göre, iyi niyetli üçüncü kişinin izinsiz kullanımda bulunmasına neden olan kişi de fail olabilir¹⁰⁴. Başka bir görüşe göre ise, bir kimseyi salt araç sürmeye teşvik etmek, fiil hakimiyeti bulunmadığından suçun faili olarak cezalandırılmaya neden olmaz¹⁰⁵. Bununla birlikte motorlu aracın dolaylı kullanıma alınması mümkündür. Bu durum kullanma izni konusunda aldatma suretiyle gerçekleşebilir. Bu halde dolaylı faillik de söz konusu olabilir¹⁰⁶.

§ 248b mütemadi suç olduğundan suçun sona ermesine kadar, yani kullanımın sona ermesine kadar suça iştirak mümkündür¹⁰⁷. Ancak oluşa göre farklı çıkarımlarda bulunulabilir. Örneğin (T), araç kiralama işiyle uğraşan (V)'den kiraladığı aracı süresi dolmasına rağmen birkaç gün daha kullanmaya devam etmiştir. (V), kira sözleşmesinin uzatılmasını reddetmiş ve (T)'den aracı derhal iade etmesini istemiştir. Nihayet (T), eşi (E)'nin telkinleri ve iade etmek için onunla birlikte gelmeyi kabul etmesi üzerine aracı iadeye karar vermiştir¹⁰⁸. Bu olayda suç ancak aracın (V)'ye iade edilmesiyle sona erer. Bununla birlikte (V), (T)'den aracı derhal teslim etmesini istediğinden arabanın geri getirilmesine rıza

⁹⁶ WITTIG, *Online-Kommentar*, § 248b, kn. 7.

⁹⁷ BGHSt, 7, 316 ve Düsseldorf NStZ 85, 413 (FISCHER, § 248b, kn. 9).

⁹⁸ EISELE, s. 98, kn. 279; EISELE / HEINRICH, s. 349, kn. 1121.

⁹⁹ EISELE / HEINRICH, s. 349, kn. 1121. Belirtilebilir ki, bu suçla mülkiyet hakkının korunduğunu savunan yazarlar, aracın malikinin bu suçun faili veya şeriki olamayacağı görüşündedir. Bkz. KRETSCHMER, *AnwaltKommentar*, § 248b, kn. 1.

¹⁰⁰ WESSELS / HILLENKAMP / SCHUHR, kn. 436.

¹⁰¹ WITTIG, *Online-Kommentar*, § 248b, kn. 9.

¹⁰² RENGIER, § 6, kn. 5; KINDHÄUSER / HILGENDORF, § 248b, kn. 7. Kaçak yolcu olarak bir otobüste seyahat etmek de § 248b'nin tipine uygun değildir. Bu Alman CK § 265a'daki karşılıksız yararlanma suçunu oluşturabilir. Bkz. WESSELS / HILLENKAMP / SCHUHR, kn. 434.

¹⁰³ JOECKS / JÄGER, § 248b, kn. 15. Araçta bulunan bir yolcu, aracın kullanıma alınmasına katkıda bulunmamışsa ve sadece yolculuğun faydalarından istifade ediyorsa cezalandırılmaz. Bkz. BOSCH, *Schönke/Schröder*, § 248b, kn. 10. Yardım edenin de izinsiz kullanıma almaya müstakil bir katkıda bulunması gerekir. Bkz. DUTTGE, *Gesamtes Strafrecht*, § 248b, kn. 13.

¹⁰⁴ FISCHER, § 248b, kn. 8. Faillik, başka bir kişinin aracı yetkisiz olarak kullanmasına izin verilmesi şeklinde de gerçekleşebilir. Örneğin garaj sahibinin, garajına park edilen aracı başka bir kişiye ödünç vermesi halinde durum böyledir. Bkz. BOSCH, *Schönke/Schröder*, § 248b, kn. 10.

¹⁰⁵ KÜHL / HEGER, § 248b, kn. 3.

¹⁰⁶ JOECKS / JÄGER, § 248b, kn. 15.

¹⁰⁷ SCHMIDT J., *Matt/Renzikowski*, § 248b, kn. 7.

¹⁰⁸ WESSELS / HILLENKAMP / SCHUHR, kn. 430.

gösterdiği kabul edilebilir. Bu nedenle, iade yolculuğu suç teşkil etmediğinden, (E)'nin iade yolculuğuna katılarak iştirak edebileceği bir suç bulunmamaktadır. Sonuç olarak sadece (T), § 248b kapsamında cezalandırılabilir¹⁰⁹. İade yolculuğuna katılan (E) suça iştiraktan cezalandırılmaz.

3. İçtima

Alman CK § 248b/1'e göre, bir motorlu aracın veya bisikletin hak sahibinin rızası olmadan kullanılması hareketi, başka bir hükümde daha ağır bir ceza ile karşılanmamışsa, fail izinsiz araç kullanma suçu kapsamında sorumlu tutulur. Bu düzenleme, Alman öğretisindeki baskın görüşe göre, izinsiz araç kullanma suçunun, sadece aynı veya benzer koruma amacına sahip diğer suçlar karşısında tali (ikincil) konumda olduğunu ortaya koymaktadır¹¹⁰. Örneğin özellikle aynı bölümde düzenlenen § 242 (hırsızlık) ve § 246 (başkasına ait taşınır malı hukuka aykırı suretle edinme) hükümleri, § 248b ile aynı veya benzer hukuki değerleri korumayı amaçlayan suçlar oldukları için § 248b bu suçlar karşısında tali konumdadır. Ancak § 248b/1'deki bu talilik kaydından hareketle, izinsiz araç kullanma suçunun farklı koruma amacına sahip olan örneğin § 223 (kasten yaralama) ve § 315c (trafik güvenliğini tehlikeye düşürme) hükümleri karşısında tali konumda olduğu ileri sürülemez¹¹¹.

Alman CK § 248b hükmü, § 242'deki hırsızlık suçu karşısında tali konumdadır. Ancak Alman öğretisinde ve uygulamasında hükmün taliliğinin, izinsiz kullanıma alınan aracın sürülmesi sırasında tüketilen akaryakıt ve madeni yağlar bakımından geçerli olmadığı kabul edilmektedir¹¹². Diğer bir ifadeyle aracın kullanımıyla zorunlu olarak bağlantılı olan akaryakıt ve madeni yağ tüketimi § 248b'nin haksızlığına dahildir. Bu nedenle aracın deposundaki akaryakıtın ve madeni yağların tüketimi, § 242 veya § 246 kapsamında müstakil olarak cezalandırılmaz¹¹³. Bu halde örneğin (akaryakıtla ilgili) hırsızlık suçunun, genel içtima kurallarına göre aracın izinsiz kullanılması suçu tarafından tüketildiği kabul edilmektedir. Yani izinsiz alınan araç sürülürken harcanan (tüketilen) akaryakıt bakımından hırsızlık suçu uygulama bulmaz. Fail sadece § 248b hükmünden cezalandırılır¹¹⁴.

Aracın izinsiz kullanımı hırsızlık suçunda tanımlanan alma hareketiyle (*Wegnahme*) gerçekleşirse, yani fail kendine mal etme (kendi malı olarak edinme) amacıyla aracı alırsa hırsızlık suçunun olduğundan söz edilir¹¹⁵. Buna karşılık, bahsi geçen türde önceki bir alma olmaksızın, izinsiz olarak kulla-

¹⁰⁹ WESSELS / HILLENKAMP / SCHUHR, kn. 441. Kullanılmak üzere izinsiz olarak alınan aracın iadesinin suç tipinin kapsamında olmadığı, bu sebeple buna iştirakin cezalandırılmayacağı hususunda bkz. MAURACH / SCHROEDER / MAIWALD / HOYER / MOMSEN, § 37, kn. 9. Eklenmelidir ki bu aşamada suç tamamlandığından, aracı iade ederek gönüllü vazgeçme söz konusu olmaz. Ayrıca hükümde etkin pişmanlık nedeniyle cezanın hafifletilmesi de öngörülmemiştir. Bkz. WESSELS / HILLENKAMP / SCHUHR, kn. 441.

¹¹⁰ EISELE, s. 100, kn. 289; KINDHÄUSER / HILGENDORF, § 248b, kn. 14. Benzer bir talilik kaydı Alman CK § 246/1 ve § 265a/1'de de bulunmaktadır. Başka bir görüşe göre ise, § 248b fıkra 1'deki talilik kaydı, saygı duyulması gereken kanun metnine göre sadece aynı veya benzer koruma amacına sahip olan suç tiplerine atıfta bulunmaz. Dolayısıyla sadece bu tür suçlarla ilişkilendirilemez. Bkz. KÜHL / HEGER, § 248b, kn. 6. Aynı fiille işlenen tüm suçlar için geçerlidir. Bkz. ARZT / WEBER / HEINRICH / HILGENDORF, § 13, kn. 147.

¹¹¹ RENGIER, § 6, kn. 8. Alman CK § 248b ile bu hükümden farklı koruma amacına sahip hükümler (§ 222, § 229, § 315c, § 316) arasında fikri içtima veya gerçek içtima ilişkisi bulunabilir. Bkz. SCHMIDT J., *Matt/Renzikowski*, § 248b, kn. 9.

¹¹² EISELE, s. 100, kn. 289. Alman ceza hukukunda, § 248b hükmünün yürürlüğe girmesinden önce, motorlu araçların izinsiz kullanımı ile ilgili olayların, tüketilen akaryakıt bakımından hırsızlık suçu olarak değerlendirildiği ifade edilmektedir. Bkz. KINDHÄUSER / BÖSE, § 9, kn. 10.

¹¹³ RENGIER, § 6, kn. 9. § 248b uyarınca verilen ceza akaryakıt tüketimini de karşılar (telafi eder). Bkz. WESSELS / HILLENKAMP / SCHUHR, kn. 440. Bu konuda, § 242 ve § 246, § 248b'ye göre tali konumdadır. Yani kanuni talilik ilişkisi tersine çevrilmiştir. Aksi kabul, motorlu araçların salt kullanım için geçici olarak çalınmasının § 248b üzerinden cezalandırılmasını baltalar. Bkz. SCHMIDT R., s. 123, kn. 256-258.

¹¹⁴ EISELE, s. 100, kn. 289. Bu durumda § 242 ve § 246 hükümlerinin, § 248b karşısında tali konumda olduğu hususunda bkz. FISCHER, § 248b, kn. 11. Aksi takdirde, § 248b içerdiği talilik kaydı nedeniyle uygulanamaz hale gelir. Bkz. KINDHÄUSER / HILGENDORF, § 248b, kn. 16. Bununla birlikte, aracın izinsiz kullanımında failin asıl amacı kendi akaryakıtını tasarruf etmekse, yani fail başkasının aracını kullanarak kendi benzin masrafından kaçınmayı hedefliyorsa, § 242 ve § 246 hükümlerinin öncelikli olarak uygulanacağı görüşü için bkz. MAURACH / SCHROEDER / MAIWALD / HOYER / MOMSEN, § 37, kn. 11.

¹¹⁵ KÜHL / HEGER, § 248b, kn. 6; RENGIER, § 6, kn. 8. Aracın kısa bir süre kullanmak için hak sahibinden zorla (fiziksel güç kullanılarak) alınması halinde, öğretilde ileri sürülen bir görüşe göre, failde aracı kendi malı olarak edinme niyeti olmadığından yağma suçunun mevcudiyetinden söz edilemeyecektir. Bu halde failin izinsiz araç kullanma (Alman CK § 248b) ve zorlama (Alman CK § 240) suçlarından cezalandırılması gerekir. Bkz. KUDLICH, s. 34.

nılan aracın değerinde önemli bir azalma meydana gelirse veya aracın kullanımı sırasında geri verme (iade etme) iradesi ortadan kalkarsa § 246'da tanımlanan başkasına ait taşınır malı hukuka aykırı suretle mal edinme suçunun oluşumu gündeme gelir. Bunun için sahiplenme (kendine mal etme) iradesinin dış dünyada kendisini bir şekilde göstermesi de şarttır¹¹⁶. Bu suçlar karşısında, aracı izinsiz kullanma suçu tali konumda olduğundan geri çekilir.

Aracı izinsiz kullanma mütemadi (kesintisiz) bir suçtur. Suç, aracın kullanıma alınmasıyla tamamlanır, kullanımın bitmesiyle sona erer¹¹⁷. Bu mütemadi suçun işlenmesi sırasında tamamen farklı hukuki değerleri koruyan başka suç tipleri de gerçekleştirilirse, bu suçlar arasında farklı neviden fikri içtima gündeme gelebilir. Örneğin bir kimsenin sarhoş vaziyette araç kullanması Alman CK § 316'da suç olarak düzenlenmiştir. Sarhoş bir kişinin başkasına ait aracı izinsiz kullanıma alması halinde durum böyledir. Bu halde Alman CK § 248b ve § 316 hükümleri arasında fikri içtima ilişkisi kurulabilir¹¹⁸. Benzer şekilde, aracın izinsiz kullanılması sırasında, failin dikkatsizliğinden ötürü yaptığı kaza neticesinde bir kimsenin ölümüne yol açması halinde, Alman CK § 248b'deki suç ile § 222'deki taksirle öldürme suçu arasında da fikri içtima mevcuttur¹¹⁹.

F. Yaptırım ve Muhakeme

İzinsiz araç kullanma suçu karşılığında fail hakkında üç yıla kadar hapis cezasına veya adli para cezasına hükmolunur. Yani Alman CK'da izinsiz araç kullanma seçimlik cezalı bir suç olarak düzenlenmiştir. § 248b/3'e göre bu suçun takibi şikayete bağlıdır. Suç sadece şikayet üzerine takip edilir. Mütemadi bir suç olduğundan, şikayet süresi ancak hukuka aykırı durumun ortadan kaldırıldığına öğrenilmesiyle, yani kural olarak aracın hak sahibi tarafından geri alınmasıyla başlar¹²⁰. Sürenin başlayabilmesi için aracın tekrar ele geçirilmesinin yanı sıra fiilin ve failin de bilinmesi gerekir. Bu nedenle yalnızca aracın geri alınması otomatik olarak şikayet süresini başlatmaz. Aracı kullanma yetkisi bulunan kişi suçtan zarar gören olabilir. Dolayısıyla bu kişi şikayette bulunma hakkına sahiptir¹²¹. Şikayet hakkının yakınlarla geçmesi mümkün değildir¹²².

II. 765 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU'NDA KULLANMA HIRSIZLIĞI

765 sayılı TCK'nın 494. maddesinde 06.06.1991 tarih ve 3756 sayılı Kanun'un 14. maddesiyle yapılan değişikliğe kadar, kullanma hırsızlığı özel olarak düzenleme altına alınmamıştı. Diğer bir ifadeyle, bu konuda açık bir hüküm bulunmamaktaydı. Belirtilen tarihe kadar, başkasına ait taşınabilir bir malı sahibinin izni olmaksızın alıp kısa bir süre kullandıktan sonra iade etme hareketi, 765 sayılı TCK m. 491/1'deki "basit hırsızlık" suçu kapsamında cezalandırılmaktaydı¹²³. Yani kullanılmak için alınsa ve

¹¹⁶ RENGIER, § 6, kn. 8. Yani failin suçun konusunu kullanımdayken sahiplenmesi halinde, § 248b talilik kaydı nedeniyle geriye çekilir, fail § 246 hükmüne göre cezalandırılır. Bkz. KRETSCHMER, *AnwaltKommentar*, § 248b, kn. 11. Öğretide ileri sürülen bir görüşe göre, § 242'deki hırsızlık suçunu oluşturmamak şeklinde, aracı sair suretle kendi malı olarak edinme, aracın izinsiz kullanımı esnasında gerçekleşse bile § 246'daki suç oluşur. Ancak § 246/1'de de bir talilik kaydı olduğundan ve hükümde § 248b ile aynı ceza yaptırımı bulunduğu, iki düzenleme arasında fikri içtima ilişkisi de kurulabilir. Bkz. KÜHL / HEGER, § 248b, kn. 6.

¹¹⁷ KÜHL / HEGER, § 248b, kn. 3. Başka bir görüşe göre ise, bu suç izinsiz kullanıma alma ile başlar, araçla yolculuğun bitmesiyle tamamlanır. Bkz. EISELE, s. 100, kn. 289.

¹¹⁸ EISELE, s. 100, kn. 289.

¹¹⁹ EISELE, s. 100, kn. 289. Failin araç kullanırken işlediği trafik suçları ile § 248b arasında olağan olarak fikri içtima mevcuttur. Zira icra hareketleri örtüşmektedir. Bkz. BOSCH, *Schönke/Schröder*, § 248b, kn. 15. Başka bir görüşe göre ise, § 222 ve § 316'daki suçlarla izinsiz araç kullanma suçu arasında gerçek içtima ilişkisi mevcuttur. Bkz. SCHMIDT R., s. 123, kn. 259.

¹²⁰ BOSCH, *Schönke/Schröder*, § 248b, kn. 11/12; DUTTGE, *Gesamtes Strafrecht*, § 248b, kn. 16.

¹²¹ SCHMIDT J., *Matt/Renzikowski*, § 248b, kn. 10. Bu suçla mülkiyet hakkının korunduğu görüşünde olan yazarlar, sadece malikin şikayet hakkının bulunduğunu, (kiracı gibi) aracı kullanma yetkisi olan kişinin ise şikayet hakkının bulunmadığını savunmaktadır. Bkz. KRETSCHMER, *AnwaltKommentar*, § 248b, kn. 14.

¹²² KÜHL / HEGER, § 248b, kn. 7.

¹²³ ŞENSOY, s. 75, 77. Dönemin Yargıtay uygulaması da bu yöndeydi. Bununla birlikte, mesele özellikle 1940'lı yılların ikinci yarısında Yargıtayın bir dairesi ile Yargıtay Ceza Genel Kurulu arasında içtihat farklılığına yol açmıştı. Bir otomobilin iade maksadıyla alınıp kısa bir süre kullanıldıktan sonra iade edildiği olayda, Yargıtay Ceza Genel Kurulu, failde aracı kullandıktan sonra iade etme maksadı bulunduğu hırsızlık kastının olmadığına hükmetmişti. Bu yorum, bu tür hareketlerin cezasız kalmasına yol açacak nitelikteydi. Buna kar-

geri verilse dahi bir malın alınması hırsızlık suçunun temel şekli kapsamında değerlendirilmekteydi¹²⁴. Dönemin öğretisinde, kullanma hırsızlığı karşılığında hırsızlık suçunun temel şeklinden hafif bir ceza öngörülmesinin ceza adaleti ve suç politikası bakımından daha yerinde olacağı ifade edilmekteydi. Bu çerçevede TCK'ya kullanma hırsızlığını düzenleyen yeni bir hüküm eklenerek suçun hırsızlığın temel şeklinden daha hafif biçimde cezalandırılması ve takibinin şikayete bağlanması önerilmekteydi¹²⁵.

Nihayet, 1991 yılında TCK m. 494'te yapılan değişiklikle hükmün 1. bendinde kullanma hırsızlığı tanımlanmıştır. Buna göre, “*Hırsızlık; 1. Geçici olarak kısa bir süre kullanılıp zilyedine iade edilen veya zilyedin kolaylıkla bulabileceği bir yere bırakılan veya iade edilmek üzere alındığı açıkça anlaşılan ve ücret karşılığı yük ve yolcu taşımacılığına tahsis edilmiş olmayan özel bir ulaşım aracı, ... Hak-kında işlenirse, faile iki aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.*”. Maddenin son fıkrasında suçun takibi şikayete bağlanmıştır. 765 sayılı TCK m. 491/1'de hırsızlık suçunun temel şekli 6 aydan 3 yıla kadar hapis ile cezalandırılmakta iken, kullanma hırsızlığı olması gerektiği gibi hırsızlığın temel şeklinden daha hafif biçimde cezalandırılmıştır. Öğretide, kullanma hırsızlığını düzenleyen bu suç tipi aynı zamanda bir “hafif hırsızlık” türü olarak nitelendirilmiştir¹²⁶. Kullanma hırsızlığının yanı sıra 765 sayılı TCK m. 494'ün 2., 3. ve 4. bentlerinde farklı hafif hırsızlık tanımları da bulunmaktaydı.

Suçun konusunu sadece özel ulaşım araçları oluşturmaktaydı. Özel ulaşım aracı teriminden ne anlaşılması gerektiği Kanun'da tanımlanmamıştı. Yukarıda açıklandığı üzere, Alman CK'daki suçun konusunu oluşturan motorlu araç teriminden ne anlaşılması gerektiği Kanun'da açıkça tanımlanmıştır. Dönemin öğreti ve uygulamasına göre, devlete (resmi kuruma) ait olan, devlet malı sayılan ulaşım araçları bu suça konu olamazdı. Örneğin Yargıtay, polise ait resmi aracın çalınmasının kullanma hırsızlığı olarak nitelendirilemeyeceğine hükmetmişti. Ancak özel ulaşım aracının mülkiyetinin gerçek kişiye veya tüzel kişiye ait olması önem arz etmemekteydi¹²⁷.

Suç tanımında geçen “özel bir ulaşım aracı” ifadesinin kara ve deniz ulaşım araçlarını kapsamına aldığı, buna karşılık demiryolu ulaşım araçlarını kapsamına almadığı hususunda dönemin öğretisinde görüş birliği bulunmaktaydı¹²⁸. Ancak havayolu ulaşım araçlarının bu suçun konusunu oluşturup oluşturamayacağı tartışmalıydı. Bir görüşe göre havayolu ulaşım araçları bu suça konu olamazdı¹²⁹. Başka bir görüşe göre ise, bu suç özel uçak veya helikopterlere yönelik de işlenebilirdi¹³⁰.

Kanuni tanıma göre, özel ulaşım araçlarının bu suça konu olabilmesi için ücret karşılığı yük ve yolcu taşımaya tahsis edilmemiş olması da gerekmemekteydi. Yani kullanma hırsızlığı suçu, ücret karşılığı yük ve yolcu taşımaya tahsis edilen özel ulaşım araçlarına yönelik olarak işlenememekteydi. Örneğin bir kamyoncunun yük taşıdığı kamyonuna karşı bu suç işlenemiyordu. Benzer şekilde ücretli olarak yolcu taşımacılığı yapılan minibüsler, dolmuşlar, şehir içi özel halk otobüsleri, şehirler arası

şılık, Yargıtay 2. Ceza Dairesi aracı kullandıktan sonra iade maksadıyla gerçekleşen almaları basit hırsızlık olarak nitelendirmeye devam etmişti. Neticede, Yargıtay Ceza Genel Kurulu içtihadını değiştirerek, bu tür olayları tıpkı Yargıtay 2. Ceza Dairesi gibi basit hırsızlık olarak nitelendirmiştir. Bkz. Yargıtay, CGK, T. 15.07.1946, E. 107, K. 115 (KUNTER, s. 449-450); Yargıtay, 2. CD, T. 28.01.1948, E. 13813, K. 855 (KUNTER, s. 450-451); Yargıtay, CGK, 21.03.1949, E. 92, K. 96 (ŞENSOY, s. 80-81).

¹²⁴ ÖNDER, Ayhan: *Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1994, s. 338. Kunter, “kullanma hırsızlığı” terimini bir üst kavram olarak değerlendirmiştir. Buna göre, kullanma hırsızlığının iki çeşidi vardır. İlki, malın yeri değiştirilmeden kullanılmasıdır. Bir tablonun sadece fotoğrafının çekilmesi halinde durum böyledir. Bu halde taşınır mal bulunduğu yerden alınmadığından hırsızlık olarak nitelendirilemez. İkinci çeşidi ise, taşınır malın sadece kullandıktan sonra iade etme maksadıyla bulunduğu yerden alınmasıdır. Yazar bu ikinci durumu, diğerinden ayırmak amacıyla “kullanmak için hırsızlık” biçiminde isimlendirmiştir. Bkz. KUNTER, s. 451-452.

¹²⁵ ŞENSOY, s. 82-83.

¹²⁶ DÖNMEZER, Sulhi: *Kişilere ve Mala Karşı Cürümler*, 14. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 1995, s. 301. “Hırsızlığın hafif şekli” isimlendirmesi için bkz. ÖNDER, s. 337.

¹²⁷ GÜNDEL, Ahmet: *İçtihatlı - Açıklamalı Zimmet, Sahtecilik, Hırsızlık, Gasp, Dolandırıcılık, Emniyeti Suistimal Suçları*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2002, s. 827, 830; Yargıtay, 6. CD, T. 13.06.1995, E. 5675, K. 6542 (TAŞDEMİR, Kubilay / ÖZKEPİR, Ramazan: *Açıklamalı - İçtihatlı Hırsızlık Suçları*, Adil Yayınevi, Ankara, 2002, s. 208).

¹²⁸ DÖNMEZER, s. 304; GÜNDEL, s. 827; TAŞDEMİR / ÖZKEPİR, s. 207-208.

¹²⁹ DÖNMEZER, s. 304; TAŞDEMİR / ÖZKEPİR, s. 207.

¹³⁰ ÖNDER, s. 339; GÜNDEL, s. 827.

otobüsler, ticari taksiler, vapurlar da bu suça konu olamazdı¹³¹. Kullanma hırsızlığı suçunun konusuna girmeyen taşınır mallara yönelen hareketler oluşa göre 765 sayılı TCK m. 491 ve devamındaki hırsızlık hükümleri üzerinden cezalandırılmaktaydı¹³².

Suçun konusunu oluşturan ulaşım aracının motor gücüyle hareket edebileceği gibi, insan gücüyle de hareket edebileceği kabul edilmekteydi. Bu itibarla kullanma hırsızlığı suçu, otomobil, motosiklet, sandal, bisiklet gibi ulaşım araçları üzerinde işlenebilmekteydi¹³³. Ancak dönemin öğretisinde at veya öküz gibi hayvan gücü ile hareket eden araçların bu suça konu olamayacağı ifade edilmekteydi¹³⁴.

Bu suç anlamında kullanmanın mevcudiyeti için ulaşım aracının bir yere gitmek üzere hareket ettirilmesi aranmaktaydı. Diğer bir ifadeyle, failin aracı bulunduğu yerden uzaklaştırması şarttı. Salt aracın içinde uyuması ile kullanma hareketinin gerçekleşmiş olmayacağı kabul edilmekteydi¹³⁵.

Suçun oluşabilmesi için aracın kısa bir süre kullanıldıktan sonra ya zilyedine iade edilmesi veya zilyedin kolaylıkla bulabileceği bir yere bırakılması gerekmektedir. Örneğin evin önünden alınan motosikletin birkaç saat sonra tekrar aynı yere bırakılması halinde durum böyledir. Ancak aracın İstanbul'dan alınıp, Ankara'ya gitmek için kullanılması ve Ankara'da terk edilmesi halinde zilyede iade veya zilyedin kolaylıkla bulabileceği bir yere bırakma unsuru gerçekleşmediğinden bu suçun oluşmadığı ifade edilmekteydi¹³⁶. Benzer şekilde, kullanıldıktan sonra zilyedine iade edilen veya zilyedin kolaylıkla bulabileceği bir yere bırakılan aracın içinden bazı eşyaların (örneğin teybin) çalınması halinde, failin kullanma hırsızlığından sorumlu tutulamayacağı, oluşa göre 765 sayılı TCK m. 491 ve devamındaki hırsızlık hükümleri çerçevesinde cezalandırılacağı kabul edilmekteydi¹³⁷.

Kanun'da suçun oluşabilmesi için kullanımın "kısa" sürmesi aranmıştı. Ancak herhangi bir süre Kanun'da belirtilmemişti. Dönemin öğretisinde ileri sürülen bir görüşe göre, bu kısa süre birkaç saatle sınırlıydı. Kullanımın bir tam günü geçtiği hallerde bu suçun oluşmayacağı, oluşa göre 765 sayılı TCK m. 491 ve devamındaki hırsızlık hükümlerinin uygulanacağı ifade edilmekteydi¹³⁸. Dönemin Yargıtay uygulamasında örneğin başkasına ait bisikletin alınıp bir hafta kullanılması, kullanma hırsızlığı kapsamında görülmemiştir. Mahkeme, bu durumda failin 765 sayılı TCK m. 491/1'deki hırsızlık suçunun temel şeklinden sorumlu tutulması gerektiğine işaret etmiştir¹³⁹.

Suçun manevî unsuru hırsızlık suçunun temel şeklinden farklıydı. Buna göre, failin aracı kullandıktan sonra iade etme amacıyla alması gerekirdi. Yani failde geçici bir yararlanma kastı olmalıydı. Fail mal edinme (sahiplenme) kastıyla hareket etmemeliydi¹⁴⁰. Fail aracı kısa bir süre kullandıktan sonra zilyedine iade etmişse veya zilyedin kolaylıkla bulabileceği bir yere bırakmışsa, iade etme amacının mevcut olduğu kabul edilmekteydi. Ancak failin henüz aracı kullanmakta iken yakalanması ha-

¹³¹ GÜNDEL, s. 828; ÖNDER, s. 339. Bu durumda, zilyedin geçim kaynağından yoksun bırakıldığı, ticari özgürlüğünün engellendiği, bu nedenle bu tür ulaşım araçlarının suçun kapsamına dahil edilmediği hususunda bkz. TAŞDEMİR / ÖZKEPİR, s. 208.

¹³² EREM, Faruk / TOROSLU, Nevzat: *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 8. Baskı, Ankara, Savaş Yayınevi, 2000, s. 564.

¹³³ DÖNMEZER, s. 304.

¹³⁴ DÖNMEZER, s. 305.

¹³⁵ ÖNDER, s. 339; DÖNMEZER, s. 305. Ulaşım aracının kullanılmasıyla birlikte, hırsızlık suçu anlamında malın bulunduğu yerden alınmış olması şartı gerçekleşir. Bkz. EREM / TOROSLU, s. 563.

¹³⁶ DÖNMEZER, s. 305.

¹³⁷ GÜNDEL, s. 828.

¹³⁸ DÖNMEZER, s. 305. Başka bir görüşe göre ise, bu süre ay olarak değil, günlerle ifade edilebilen bir zamandır. Bkz. GÜNDEL, s. 828.

¹³⁹ Yargıtay, 6. CD, T. 15.02.1994, E. 1060, K. 1002 (GÜNDEL, s. 829). Bunun yanı sıra, alınan otomobilin 3 gün gezildikten sonra terk edilmesini kullanma hırsızlığı olarak değerlendirmeyen Yargıtay kararları bulunmaktadır. Ancak bu kararlara konu olaylarda, süre dışındaki hareketin kullanma hırsızlığı olarak nitelendirilmesini engelleyen başka birtakım hususlar da mevcuttur. Örneğin, failin polis takibi neticesinde kaza yapınca otomobili bırakarak kaçmak zorunda kalması veya otomobilin içindeki eşyaları çalıp terk etmesi gibi. Bkz. Yargıtay, CGK, T. 16.06.1998, E. 6-153, K. 223 (SAVAŞ, Vural / MOLLAMAHMUTOĞLU, Sadık: *Türk Ceza Kanunu'nun Yorumu IV. Cilt*, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 1999, s. 5322) ve Yargıtay, 6. CD, T. 14.06.1994, E. 5942, K. 6044 (SAVAŞ / MOLLAMAHMUTOĞLU, s. 5322-5323).

¹⁴⁰ DÖNMEZER, s. 305. Bu suç olası kastla işlenemez. Bkz. ÖNDER, s. 339.

linde, kullanma hırsızlığından söz edilebilmesi için, aracı iade etme amacıyla aldığı açıkça anlaşılması gerekirdi. Hâkimin, failin böyle bir amaçla hareket edip etmediğini somut olayın gerçekleşme şeklini irdeleyerek anlayabileceği ifade edilmekteydi¹⁴¹. Yakalanan fail, aracı iade etme amacıyla aldığını ileri sürüyorsa ve aksini gösteren deliller mevcut değilse, failin aracı iade etme amacıyla aldığını kabul etmek gerekeceği ileri sürülmekteydi¹⁴².

Suç tanımında açıkça zikredilmese de ulaşım aracının zilyedinin rızası bulunmadan alınması aranmaktaydı. Zilyedin rızasının mevcudiyeti halinde suç oluşmamaktaydı¹⁴³. Suçun takibi şikayete bağlanmıştı. Ulaşım aracının alındığı sıradaki zilyedi şikayet hakkına sahipti.

III. 5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU'NDA KULLANMA HIRSIZLIĞI

5237 sayılı TCK'nın 146. maddesi "Kullanma hırsızlığı" başlığını taşımaktadır. Tek fıkradan ibaret olan hükme göre, "*Hırsızlık suçunun, malın geçici bir süre kullanılıp zilyedine iade edilmek üzere işlenmesi halinde, şikayet üzerine, verilecek ceza yarı oranına kadar indirilir. Ancak malın suç işlemek için kullanılmış olması halinde bu hüküm uygulanmaz.*". Madde metninde açıkça belirtilmese de madde gerekçesinde, failin malı sahibinin rızası olmaksızın alması gerektiği ifade edilmiştir. Yine gerekçe göre, fail malı alırken belirli bir süre kullandıktan sonra iade etme amacıyla hareket etmelidir. Bu suçun oluşumu bakımından kullanmanın kısa sayılacak bir süre devam etmesi temel şarttır.

Kanun koyucu, kullanma hırsızlığını özel bir hükümle düzenleme altına almış, hırsızlık suçunun temel şekli kapsamında görmemiştir. Bu düzenleme öğretide hırsızlık suçunun cezayı azaltan nitelikli unsuru biçiminde değerlendirmektedir¹⁴⁴. Buna göre, failin amacı kanun koyucu tarafından dikkate alınarak, cezayı azaltan nitelikli unsur ihdas edilmiştir¹⁴⁵. Faildeki, malı geçici bir süre kullandıktan sonra zilyedine iade etme amacı, hırsızlık suçundaki yarar sağlama maksadının özel bir şekline karşılık gelir. Bu itibarla hırsızlık suçunun temel şekli ile kullanma hırsızlığı arasında genel-özel norm ilişkisi bulunur¹⁴⁶.

765 sayılı TCK'dan farklı olarak, maddede kullanma hırsızlığı suçunun konusu sadece özel ulaşım araçlarıyla sınırlanmamıştır. Kanun'da malın türü bakımından ayırım yapılmadığından hırsızlığın temel şekline konu olabilecek bütün taşınır mallar bu suçun konusunu oluşturabilir. Bu suretle suçun uygulanma alanı 765 sayılı TCK'ya kıyasla genişletilmiştir¹⁴⁷. Ancak tabiatı gereği, malın kullanıldıktan sonra zilyedine iadeye elverişli olması şarttır. Bu itibarla, bir defa kullanılmakla biten yiyecek, içecek gibi eşyalar bu suça konu olamaz. Aynı durum tek kullanımla biten harcanacak veya yakılacak eşyalar (örneğin kömür) bakımından da geçerlidir¹⁴⁸. Diğer bir ifadeyle, kullanılmakla tükenen veya yok edilen mallar bakımından TCK m. 146 hükmü uygulama bulmaz¹⁴⁹. Esasen yiyecek, içecek gibi nesnelerin kullanılmasından değil, tüketilmesinden bahsedilmesi daha doğru olacaktır. Zira bunların yenilip içilmesi tüketme hareketine karşılık gelir. Bu kullanmadan farklı bir kavramdır¹⁵⁰.

¹⁴¹ DÖNMEZER, s. 305.

¹⁴² GÜNDEL, s. 828.

¹⁴³ ÖNDER, s. 339.

¹⁴⁴ CENTEL, Nur / ZAFER, Hamide / ÇAKMUT, Özlem: *Kişilere Karşı İşlenen Suçlar Cilt: I*, 5. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2021, s. 368; TEZCAN, Durmuş / ERDEM, Mustafa Ruhan / ÖNOK, R. Murat: *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 21. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s. 681; TOROSLU, Nevzat / TOROSLU, Haluk: *Ceza Hukuku Özel Kısım*, 12. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, 2024, s. 152; ÖZBEK, Veli Özer / DOĞAN, Koray / BACAŞIZ, Pınar: *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 18. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s. 654.

¹⁴⁵ YILDIZ, Ali Kemal: "Hırsızlık", *Özel Ceza Hukuku Cilt IV Malvarlığına Karşı Suçlar*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018, s. 60.

¹⁴⁶ KOCA, Mahmut / ÜZÜLMEZ, İlhan: *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 10. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2024, s. 726.

¹⁴⁷ CENTEL / ZAFER / ÇAKMUT, s. 369; TOROSLU / TOROSLU, s. 141-142; ÖZBEK / DOĞAN / BACAŞIZ, s. 653.

¹⁴⁸ KOCA / ÜZÜLMEZ, s. 726; YILDIZ, s. 61; TEZCAN / ERDEM / ÖNOK, s. 681.

¹⁴⁹ ÖZBEK / DOĞAN / BACAŞIZ, s. 654; NOYAN, Erdal: *Hırsızlık Suçları*, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007, s. 384.

¹⁵⁰ Kunter, çalınan para ve yiyecek eşyasının kural olarak kullanılamayacağını, istihlak edileceğini (tüketileceğini) belirtmektedir. Bununla birlikte, yazara göre, çalınan para ve yiyecek eşyası istihlak edilmeden (tüketilmeden) başkalarına teşhir edilerek kullanılabilir. Bkz. KUNTER, s. 456.

Kanun metninde “geçici bir süre” ifadesi bulunduğundan malın failde kalma süresi önemlidir. Bu süre failin amacını belirlemede kullanılır. Buna göre malın failde kalma süresi kısa ise failin o malı kullanma amacı ile aldığı, uzun ise sahiplenme amacı ile aldığı kabulünde bulunulabilir¹⁵¹. Failin kullanma hırsızlığından sorumlu tutulabilmesi için, sürenin failin malı iade etme amacıyla aldığını ortaya koyacak kısıklıkta olması şarttır¹⁵². Kullanım süreklilik arz ediyorsa, fail TCK m. 141 ve devamındaki hırsızlık hükümlerine göre cezalandırılır. Malın kabul edilebilir olmayan uzun bir zaman boyunca kullanılması halinde, sürekli kullanımdan bahsedilebilir¹⁵³. Özellikle failin malı kullanırken yakalandığı hallerde, aradan uzun bir zamanın geçmiş olması durumunda kullanma hırsızlığının mevcudiyetinden bahsedilemeyecektir¹⁵⁴.

Öğretide bir görüşe göre, failin kullanma hırsızlığından sorumlu tutulabilmesi için malın iadesi gerekli değildir. Malın geçici bir süre kullanıldıktan sonra iade niyetiyle bulunduğu yerden alınmış olması gerekli ve yeterlidir. Buna göre, failin malı kullanırken (iade etmeden önce) yakalanmış olduğu hallerde, somut olayın şartlarından o malı iade niyetiyle aldığı anlaşılıyorsa fail TCK m. 146’dan sorumlu tutulabilir¹⁵⁵. Başka bir görüşe göre, failin kullanma hırsızlığından sorumlu tutulabilmesi için malı iade etmesi gerekir¹⁵⁶. Suç alınan malın iade edilmesiyle tamamlanır. Bu itibarla suç, malın kullanılmasıyla sona erer ve iade edildiği anda ve yerde tamamlanır¹⁵⁷. Kanımızca, kullanma hırsızlığı suçunun oluşabilmesi için malın iade edilmiş olması şart değildir. TCK m. 146’da malın iade edilmek üzere alınmasından bahsedilmektedir. Bu ifade esasen 765 sayılı TCK m. 494 bent 1’de, malın iade edilmesi veya zilyedin kolaylıkla bulabileceği bir yere bırakılması unsurunun alternatifi olarak öngörülmüştür¹⁵⁸. Buna göre, mal henüz iade edilmemiş veya zilyedin kolayca bulabileceği bir yere bırakılmamış olsa bile, somut olayın şartlarından malın iade edilmek üzere alındığı açıkça anlaşılıyorsa kullanma hırsızlığı suçunun oluştuğu kabul edilir.

İade, mal sahibinin malına tekrar kavuşmasına karşılık geldiğinden, malın sahibinin bilmediği bir yere bırakılması iade sayılmaz¹⁵⁹. İadenin tam olması gerekir. Alınan malın eksik iadesi veya alınan maldan başka bir malın iadesi, tam iade koşulunu sağlamaz¹⁶⁰. Ancak kullanmanın malın yıpranmasına, aşınmasına yol açabileceği unutulmamalıdır. Normal bir kullanımdan ileri gelen normal eksilmeler iadenin tam sayılmasına engel olmamalıdır. Aksi takdirde neredeyse hiçbir iade tam sayılamaz. Yani alınan mal kullanmadan ötürü eskimiş olsa da aynen iade edildiğinde kullanma hırsızlığı oluşur¹⁶¹. Bu

¹⁵¹ ÖZEN, Mustafa: *Ceza Hukuku Özel Hükümler Dersleri*, 8. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023, s. 623. Diğer bir ifadeyle, malın failde kalma süresi uzadıkça, failin o malı iade amacıyla aldığını ileri sürmesi zorlaşır. Bkz. TEZCAN / ERDEM / ÖNOK, s. 682.

¹⁵² KOCA / ÜZÜLMEZ, s. 727.

¹⁵³ HAFIZOĞULLARI / ÖZEN, s. 354.

¹⁵⁴ ÖZBEK / DOĞAN / BACAŞIZ, s. 654. Bir görüşe göre, malın failde kalma süresinin kısa veya uzun olması kullanma hırsızlığı suçunun oluşumu bakımından önem arz etmez. Bkz. YILDIZ, s. 60.

¹⁵⁵ YILDIZ, s. 60; TEZCAN / ERDEM / ÖNOK, s. 681-682. Kullanma hırsızlığı suçunun tamamlanması için malın iade edilmesi şart değildir. Suç, taşınır mal fail tarafından iade etmek üzere alınarak kendi egemenlik alanına sokulduğu anda tamamlanır. Bkz. ARTUK, M. Emin / GÖKCEN, Ahmet / ALŞAHİN, M. Emin / ÇAKIR, Kerim: *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 18. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019, s. 562. Yargıtaya göre de fail malı henüz iade etmemiş olsa bile, malı geri vermek üzere aldığı açıkça anlaşılıyorsa, TCK m. 146’dan sorumlu tutulabilir. Bkz. TEZCAN / ERDEM / ÖNOK, s. 682, dn.346.

¹⁵⁶ KUNTER, s. 456; SOYASLAN, Doğan: *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 14. Baskı, Legem Yayıncılık, Ankara, 2023, s. 405-406.

¹⁵⁷ HAFIZOĞULLARI / ÖZEN, s. 355. Kullanılmak üzere alınmış malın maliki ile zilyedinin farklı kişiler olması halinde, iadenin zilyede yapılması gerektiği hususunda bkz. ÖZEN, s. 622.

¹⁵⁸ “Hırsızlık; 1. Geçici olarak kısa bir süre kullanılıp zilyedine iade edilen veya zilyedin kolaylıkla bulabileceği bir yere bırakılan veya iade edilmek üzere alındığı açıkça anlaşılan ... bir ulaşım aracı, ... Hakkında işlenirse, faile iki aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.”.

¹⁵⁹ KUNTER, s. 456.

¹⁶⁰ KUNTER, s. 457; HAFIZOĞULLARI / ÖZEN, s. 354.

¹⁶¹ HAFIZOĞULLARI / ÖZEN, s. 354; KUNTER, s. 457. Belirleyici olan failin başlangıçtaki iradesidir. Bu itibarla, fail geçici bir süre kullanma amacıyla aldığı mala kasten zarar vermemişse, faili TCK m. 146’dan yarandırmak gerekir. Bkz. TEZCAN / ERDEM / ÖNOK, s. 683. Buna göre, malın hasarlı veya zarar görmüş olarak iadesi halinde, fail kullanma hırsızlığından sorumlu tutulur. Ancak zarar ve hasar tazmin ettirilir. Bkz. CENTEL / ZAFER / ÇAKMUT, s. 370; SOYASLAN, s. 406. Yargıtayın görüşü de bu yöndedir: “sanık alkollü iken çalıştırıp götürdüğü aracı aldığı yere bırakacağını şikayetçinin yanında çalışan Ayhan isimli kişiye söylemiş, nitekim çok kısa sayılabilecek bir zaman dilimi içinde aracı çaldığı yere bırakmak üzere aynı mahalleye dönmüş, ancak kaza nedeniyle kullanılamaz

itibarla, kullanmak için çalınan bir ulaşım aracının zilyedine iadesi halinde, normal kullanım sonucu oluşan benzin ve yağ eksilmeleri failin kullanma hırsızlığından sorumlu tutulmasına engel olmamalıdır.

Yargıtayın zilyedin rızası olmaksızın otomobilinin kullanılması neticesinde, otomobilin yağının harcanmasını ve benzininin tüketilmesini, failin kullanma hırsızlığından sorumlu tutulmamasının gerekçelerinden biri olarak gösterdiği görülmektedir¹⁶². Öğretide bu durumda, geçici bir süre kullanılmak üzere alınan mal otomobil olduğu için, suçun konusunu otomobilin kendisinin oluşturduğu, otomobilin içindeki benzin veya yağın suça konu olmadığı ifade edilmektedir¹⁶³. Kanaatimizce, otomobilin kullanımının doğal ve zorunlu bir sonucu olan akaryakıt ve madeni yağ tüketimi, TCK m. 146'nın haksızlık içeriğine dahildir. Sırf otomobilin deposundaki akaryakıt ve madeni yağ eksildiği için failin müstakil olarak TCK m. 141'den de sorumlu tutulması veya TCK m. 146 hükmü yerine TCK m. 141 hükmünün uygulanması doğru olmayacaktır. Yukarıda açıklandığı üzere Alman öğreti görüşü ve uygulaması da bu yöndedir.

Mal iade edilmişse, failin iadeyi isteyerek yapması yani iadenin failin serbest iradesinin ürünü olması şarttır. Malı sahiplenme kastıyla alan fail, eğer sırf engel bir sebebin mevcudiyetinden ötürü malı geride bırakmak zorunda kalmışsa, kullanma hırsızlığından söz edilemez. Örneğin çalınan aracın benzinini bittiği için, bozulduğu için, kaza geçirdiği için veya yapılan polis takibi sebebiyle terk edilmesi halinde durum böyledir. Bu halde fail hırsızlık (TCK m. 141 vd.) suçundan sorumlu tutulur¹⁶⁴. Ancak failin en başından beri aracı geçici bir süre kullanıp iade etme amacıyla bulunduğu yerden alması halinde, sırf bu araçla kaza yapmış olması suçun kullanma hırsızlığı olarak nitelendirilmesini engellemez¹⁶⁵. Benzer şekilde, iadenin teşvik veya tavsiye neticesinde gerçekleşmesi de kullanma hırsızlığı suçunun oluşumunu engellemez¹⁶⁶. Örneğin failin malı iadeye bir yakını tarafından ikna edilmiş olması halinde durum böyledir.

TCK m. 146'da suçun oluşabilmesi için malın geçici bir süre kullanılıp zilyedine iade edilmek amacıyla alınması aranmış, Alman CK'da olduğu gibi açıkça fiilen kullanıma başlanması şart koşulmamıştır¹⁶⁷. 765 sayılı TCK m. 494 bent 1'de açıkça aracın kısa bir süre kullanıldıktan sonra iadesinden veya kolaylıkla bulunabilecek bir yere bırakılmasından söz edilmekteydi. 5237 sayılı TCK'da ise kullanma hırsızlığının bu alternatif oluşum şekillerine suç tipinde yer verilmemiş, sadece malın geçici bir süre kullanıldıktan sonra iade edilmek amacıyla alınmasından söz edilmiştir. Bu haliyle hüküm, failin TCK m. 146'dan sorumlu tutulabilmesi için malı kullanmaya başlamış olması gerekmeyeceği, malın bu amaçla bulunduğu yerden alınmasının yeterli olduğu izlenimini uyandırmaktadır. Nitekim öğre-

hale gelen aracı çaldığı yere kadar götürmeyip orada bırakmış, olay yerinden ayrılmadan önce de aracın daha fazla zarar görmemesi için bir takım tedbirler almıştır. ... Sanığın tutum ve davranışları, suçun işlendiği yer ve zaman ile eylemin gerçekleştirilme biçimi karşısında hırsızlığın aracın mülkiyetine yönelik olmadığı, bir süre kullanıldıktan sonra aracın iadesi amacıyla gerçekleştirildiği saptanmıştır." Bkz. Yargıtay, CGK, T. 06.04.2004, E. 2004/672, K. 2004/84 (Legalbank). Benzer başka bir karar için bkz. Yargıtay, 2. CD, T. 19.03.2019, E. 2017/4233, K. 2019/5362 (Legalbank).

¹⁶² Yargıtay, 13. CD, T. 26.02.2019, E. 2018/9374, K. 2019/2612 (Lexpera); Yargıtay, 13. CD, T. 12.01.2015, E. 2014/13647, K. 2015/181 (Lexpera).

¹⁶³ KOCA / ÜZÜLMEZ, s. 726-727, dn. 1863.

¹⁶⁴ KUNTER, s. 456; HAFİZOĞULLARI / ÖZEN, s. 354. Buna karşılık, malı elinde tutma imkanının mevcudiyetine rağmen, failin herhangi bir engel sebep bulunmadığı halde malı terk etmesi, kullanma amacının göstergesi olarak değerlendirilebilir. Bkz. CENTEL / ZAFER / ÇAKMUT, s. 369.

¹⁶⁵ Yargıtaya göre "Mağdur ve sanıklar arkadaş olup olay günü birlikte gezdikten sonra yakınının evine geldikleri, mağdurun uyumasının ardından sanıkların gezmek amacıyla aracının anahtarını alıp seyir halindeyken kaza yaptıkları, sanıkların, mağdur O. C. ve kardeşi tanık U. C. 'in beyanları göz önüne alındığında, sanıkların kastının aracı geçici bir süre kullanıp iade etmeye yönelik olduğunu anlaşılmaması karşısında, eylemin TCK'nın 142/2-d ve 146. maddelerinde tanımlanan haksız yere elde bulundurulmuş anahtarla kilit açmak suretiyle kullanma hırsızlığı suçunu oluşturduğu". Bkz. Yargıtay, 6. CD, T. 09.06.2014, E. 2012/2176, K. 2014/11603 (Lexpera). Aynı yönde bkz. ARTUK / GÖKCEN / ALŞAHİN / ÇAKIR, s. 559.

¹⁶⁶ SOYASLAN, s. 406.

¹⁶⁷ İtalyan CK'da kullanma hırsızlığı (madde 626, n. 1) "fail, aldığı şeyi sadece bir süre kullanmak amacı ile hareket eder ve kullandıktan sonra derhal geri verirse" şeklinde düzenlenmiştir. Bkz. HAFİZOĞULLARI / ÖZEN, s. 353. Tıpkı Alman CK'da olduğu gibi İtalyan CK'da da kullanma hırsızlığı suçunun oluşumu bakımından malın fiilen kullanılması şart koşulmuştur.

tide de TCK m. 146'nın fiilen geçici kullanma şeklinde yararlanmayı ifade etmediği belirtilmiştir¹⁶⁸. Bununla birlikte, öğretide failin kullanma hırsızlığından sorumlu tutulabilmesi için aldığı malı kısa bir süre olsa bile kullanması gerektiği de ileri sürülmektedir¹⁶⁹.

Kullanma hırsızlığı sadece kasten işlenebilir. Yani mal geçici bir süre kullanıldıktan sonra iade edilmek üzere bilerek ve istenerek alınmalıdır¹⁷⁰. Failin bu suçtan sorumlu tutulabilmesi için en baştan itibaren, malı geçici bir süre kullanıp zilyedine iade etme amacıyla (geri verme niyetiyle) hareket etmesi gerekir. Diğer bir ifadeyle failde geçici (sürelili) bir yararlanma maksadı bulunmalıdır. Fail malı bu maksatla almalıdır. Malın daimi kullanma maksadıyla, yani mal edinme (sahiplenme) maksadıyla alınması hırsızlık (TCK m. 141 vd.) kapsamındadır¹⁷¹. Örneğin Yargıtay Ceza Genel Kurulu, faillerin kullanabilecekleri bir motosikleti bulunduğu halde, aynı gün içerisinde farklı mahallerden iki ayrı kişinin motosikletlerini çalmalarını, motosikletlerin tanınmaması için plakalarına müdahalede bulunmalarını (çıkartmak ve eğmek şeklinde), birini inşaat halindeki bir binaya saklamalarını, motosikletleri sahiplenme kastıyla hareket ettikleri biçiminde değerlendirmiştir¹⁷². Failde sahiplenme kastının mevcudiyeti halinde TCK m. 146 hükmü uygulama bulmaz.

765 sayılı TCK'nın kullanma hırsızlığını düzenleyen 494. maddesinin 1. bendinde ifade edildiği üzere, failin malı kısa bir süre kullandıktan sonra zilyedine iade etmesi veya zilyedin kolaylıkla bulabileceği bir yere bırakması, kullanma amacıyla hareket ettiğinin göstergesidir. Buna karşılık, failin malı kullanırken yakalanması halinde, TCK m. 146'dan sorumlu tutulabilmesi için malı iade etme niyetiyle aldığı anlaşılmaması şarttır. Failin malı alırken hangi niyetle hareket ettiği şüpheli kalırsa, şüpheden sanık yararlanır ilkesi gereği, malı kısa bir süre kullandıktan sonra iade etme amacıyla aldığı kabul edilmelidir¹⁷³.

Öte yandan, failin amacı maldan faydalanmak ve bu kapsamda malı kullanmak değilse, fail sadece malın çalınmasına engel olma ve onu muhafaza etme amacıyla hareket etmişse hırsızlık suçu oluşmaz¹⁷⁴. Örneğin, yerde bir cep telefonu gören kişinin, o telefonun kime ait olduğunu bildiği için çalınmasın diye muhafaza amaçlı yerden alması halinde durum böyledir.

Malı alırken kısa bir süre kullandıktan sonra, zilyedine iade etme maksadıyla hareket etmeyen fail, sonradan malı zilyedine iade etse bile kullanma hırsızlığından cezalandırılmaz. Bu halde fail hırsızlık suçundan (TCK m. 141 vd.) sorumlu tutulur. Ancak koşulları mevcutsa TCK m. 168'deki etkin pişmanlık hükmünden istifade eder¹⁷⁵.

¹⁶⁸ HAFIZOĞULLARI / ÖZEN, s. 354. Yazarlara göre hüküm, malın bir süre kullanıldıktan sonra derhal iade edilmesi biçiminde anlaşılmamalıdır. Bkz. HAFIZOĞULLARI / ÖZEN, s. 354. Şen'e göre, kullanma hırsızlığında failin malı bir müddet kullanıp iade etme amacıyla bulunduğu yerden alması yeterlidir. Fail malı kullanma amacıyla bulunduğu yerden almış, ancak daha kullanmaya başlayamadan yakalanmış da olabilir. Bkz. ŞEN, Ersan: "Hırsızlık Suçları", *Ankara Barosu Dergisi*, 2012, Sayı 3, s. 352.

¹⁶⁹ TEZCAN / ERDEM / ÖNOK, s. 682. Benzer şekilde, iade edilme amacıyla alınan malın geçici bir süre kullanılması da gerektiği hususunda bkz. ÖZEN, s. 622.

¹⁷⁰ CENTEL / ZAFER / ÇAKMUT, s. 370.

¹⁷¹ CENTEL / ZAFER / ÇAKMUT, s. 369-370; TEZCAN / ERDEM / ÖNOK, s. 681. Bu suçta failin taşınır malı bulunduğu yerden yarar sağlama amacıyla ve zilyedine iade etmek üzere alması gerektiği hususunda bkz. ARTUK / GÖKCEN / ALŞAHİN / ÇAKIR, s. 561. Failin ya suç yoluna girmeden önce ya da en geç suç yoluna girdiğinde çalacağı malı geçici bir süre kullanıp iade etmeye karar vermiş olması gerektiği hususunda bkz. ŞEN, s. 351.

¹⁷² Yargıtay, CGK, T. 03.05.2016, E. 2015/1076, K. 2016/235 (Lexpera). Örneğin, failin aracı bir polis karakolunun önüne park etmesi (bırakması), aracı kendi malı olarak edinme kastı ile almadığının göstergesidir. Zira bu halde fail aracın kısa sürede bulunacağını ve sahibine iade edileceğini varsayar. Bkz. KUDLICH, s. 33.

¹⁷³ CENTEL / ZAFER / ÇAKMUT, s. 370; TEZCAN / ERDEM / ÖNOK, s. 681. Buna karşılık, failin beyanı ile somut olayın özellikleri uyumsuzsa, yani fail malı geçici bir süre kullanma amacıyla aldığını söylemesine rağmen, somut olayın özellikleri failde kullanma niyetinin bulunmadığını ortaya koyuyorsa, fail kullanma hırsızlığından sorumlu tutulmamalıdır. Bkz. ÖZEN, s. 624. Yargıtaya göre, "Gece vakti dolmuş ve taksinin çalışmadığı bir yerde sanığın komşusunun aracını çalıp, otogardan oğlunu alıp geldikten sonra aracı aldığı yere bırakması, acil bir hastayı hastaneye yetiştirmek veya servisi kaçıran öğrenciyi sınava yetiştirmek amacıyla araç çalınması ve aracın alındığı yere veya yakın bir yere bırakılması eylemleri kullanma hırsızlığı suçuna örnek olarak verilebilir.". Bkz. Yargıtay, 13. CD, T. 03.07.2014, E. 2014/12537, K. 2014/23543 (Lexpera).

¹⁷⁴ KUNTER, s. 457.

¹⁷⁵ CENTEL / ZAFER / ÇAKMUT, s. 370. Etkin pişmanlıkta, failde malı iade etme fikri daha sonra duyduğu pişmanlık neticesinde oluşmaktadır. Bkz. ŞEN, s. 351. Gerçekten, fail aracı aldığı sırada kendi malı olarak edinme niyetiyle hareket ediyorsa, bu aşamada failde aracı iade etme iradesi bulunmuyorsa, failin aracı sonradan iade etmesi suçun kullanma hırsızlığı olarak nitelendirilmesini sağlamaz. Aracın sonradan iade edilmiş olması cezanın belirlenmesi sırasında dikkate alınır. Bkz. KUDLICH, s. 33.

Hükümde açıkça ifade edildiği üzere alınan malın suç işlemek için kullanılması halinde fail TCK m. 146'dan sorumlu tutulamaz. Yani fail bulunduğu yerden aldığı malı başka bir suçu işlerken vasıta olarak kullanıp iade etmişse kullanma hırsızlığından bahsedilemeyecektir¹⁷⁶. Bu durumda fail, oluşa göre TCK m. 141 vd. hükümleri kapsamında cezalandırılır. Failde malı aldığı esnada o malı suç işlemek için kullanma düşüncesinin bulunması aranmaz. Fail, başlangıçta malı kısa bir süre kullanıp zilyedine geri verme düşüncesiyle aldıktan sonra, o malı kasıtlı bir suç işlemek için kullanmış olabilir¹⁷⁷. Bununla birlikte, failin malı başlangıçta suç işlerken kullanma amacıyla alması, ancak malın daha sonra suç işlemek için kullanılmaması halinde de fail TCK m. 146'dan sorumlu tutulabilir¹⁷⁸.

Madde metninde geçen “suç işlemek için kullanılmış olması” ifadesi, suçun kasten işlenmesini gerektirir. Örneğin, kullandıktan sonra iade etme amacıyla aldığı otomobille dikkatsizliği sonucu bir yayaya çarparak (taksirle) yaralanmasına yol açması halinde, fail kullanma hırsızlığından sorumlu tutulabilir¹⁷⁹. Öte yandan, failin malı hukuka aykırı olan ancak suç teşkil etmeyen bir hareketin icrası sırasında kullanması TCK m. 146 hükmünün uygulanmasını engellemez¹⁸⁰.

SONUÇ

Kullanma hırsızlığı suçu, hem 765 sayılı TCK'da hem de 5237 sayılı TCK'da hırsızlık suçu üzerinden tanımlanmıştır. Alman CK'da ise hırsızlık suçu üzerinden yapılan bir suç tanımlaması bulunmamaktadır. 5237 sayılı TCK'da suçun madde başlığı “Kullanma hırsızlığı” iken, Alman CK'da suçun madde başlığı “Bir aracın izinsiz kullanımı”dır. Yine 5237 sayılı TCK'da kullanma hırsızlığı suçunun cezası, hırsızlık suçuna atıf yapılarak belirlenmiştir. Alman CK'da ise bu suçun, hırsızlıktan ayrı, müstakil bir cezası vardır. Yürürlükteki TCK'da suçun konusu kural olarak hırsızlığın temel şeklinin konusu ile ayniyet arz etmektedir. Alman CK'da ise konu motorlu araç veya bisiklet ile sınırlanmıştır. Buna göre, TCK'da motorlu araç veya bisiklet dışında kalan bir taşınır malın kullanılması da kullanma hırsızlığı kapsamında cezalandırılabilirken, Alman CK'da ise kullanma hırsızlığından cezalandırılmamaktadır.

Hem 765 hem de 5237 sayılı TCK'lardaki düzenlemelerde kullanımın kısa sürmesi gerektiği özellikle vurgulanmıştır. Alman CK'daki düzenlemede ise açıkça böyle bir sınırlama öngörülmemiştir. Alman öğreti ve uygulamasında bir ay süren kullanımların bile kullanma hırsızlığı suçu üzerinden değerlendirme konusu yapıldığı görülmektedir. Benzer şekilde hem eski hem de yürürlükteki TCK'larda failin malı iade etme amacıyla alması gerektiği suç tipinde açıkça belirtilmiştir. Alman CK'daki suç tipinde ise bu yönde bir belirlemede bulunulmamıştır.

TCK'nın bu formülasyonu karşısında kullanma hırsızlığı, hırsızlık suçunun cezayı azaltan nitelikli unsuru olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle, hırsızlık suçunun cezayı artıran nitelikli unsurlarının bu suç bakımından da uygulama bulması mümkündür. Yani somut olayda kullanma hırsızlığı, hırsızlığın cezayı artıran nitelikli unsurları ile çakışabilir (TCK m. 142). Bu durumda bu hükümlerin birlikte dikkate alınarak cezanın belirlenmesi gerekir. Alman CK'da ise kullanma hırsızlığı, her ne kadar hırsızlık suçu ile aynı bölümde yer alsın da kendine özgü suç olarak düzenlendiğinden, hırsızlık suçunun cezayı artıran nitelikli unsurlarının bu suça eklenerek cezayı ağırlaştırması mümkün değildir.

¹⁷⁶ ŞEN, s. 353.

¹⁷⁷ YILDIZ, s. 61; TEZCAN / ERDEM / ÖNOK, s. 682. Örneğin fail, yağma suçunu işlerken kullanmak için otomobil çalmışsa, kullanma hırsızlığından sorumlu tutulmaz. TCK m. 141 ve devamındaki hırsızlık hükümlerine göre cezalandırılır. Bkz. SOYASLAN, s. 406.

¹⁷⁸ TEZCAN / ERDEM / ÖNOK, s. 683. Failin TCK m. 146'dan sorumlu tutulmaması için, aldığı malı başka bir kasıtlı suçta fiilen kullanması gerekir. Bu kasıtlı suçun türü ve ağırlığı önem arz etmez. Bkz. NOYAN, s. 388.

¹⁷⁹ KOCA / ÜZÜLMEZ, s. 728; YILDIZ, s. 61.

¹⁸⁰ ÖZBEK / DOĞAN / BACAKSIZ, s. 654. Yargıtay da bu görüştedir: “Failin kullanma hırsızlığı yaptığı eşya ile taksirli suç işlerse yahut suç teşkil etmeyen hukuka aykırı bir fiilde kullanırsa bu durum maddenin uygulanmasına engel olmayacaktır.”. Bkz. Yargıtay, CGK, T. 03.05.2016, E. 2015/1076, K. 2016/235 (Lexpera). Malın, hukuka, ahlaka aykırı kullanımının gayrimeşru kullanım olduğu hususunda bkz. HAFIZOĞULLARI / ÖZEN, s. 355.

TCK'da kullanma hırsızlığı, suç tipinde hırsızlık suçu üzerinden tanımlandığı için, suçun zilyedin rızası olmadığı halde taşınır malın bulunduğu yerden alınması suretiyle işlenmesi gerekir. Alman CK'da ise, zilyedin izni ile başlanan kullanımın daha sonra izinsiz şekilde devam etmesi de bu suçun kapsamında değerlendirilmektedir. Buna göre, kişinin motorlu aracı veya bisikleti kullanım hakkı sona ermesine rağmen, kullanmaya devam etmesi halinde bu suç tipi gerçekleşir. Bu suretle bir motorlu aracın veya bisikletin her tür yasadışı sürüşe karşı bu hüküm üzerinden korunması amaçlanmıştır. TCK'da ise bu tür haller kullanma hırsızlığı suçunun kapsamında kalmaz.

TCK m. 146'ya göre, alınan mal suç işlemek için kullanılırsa fail kullanma hırsızlığından sorumlu tutulamaz. Alman CK § 248b'de açıkça böyle bir kısıtlama öngörülmemiştir. Ancak düzenlemeye göre, failin hareketi başka bir hükümde daha ağır bir ceza ile cezalandırılıyorsa, fail kullanma hırsızlığından sorumlu tutulmayacak, daha ağır cezayı gerektiren suçtan sorumlu tutulacaktır.

KAYNAKÇA

- ARTUK, M. Emin / GÖKCEN, Ahmet / ALŞAHİN, M. Emin / ÇAKIR, Kerim: *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 18. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019.
- ARZT, Gunther / WEBER, Ulrich / HEINRICH, Bernd / HILGENDORF, Eric: *Strafrecht Besonderer Teil*, 4. Baskı, Verlag Ernst und Werner Gieseking, Bielefeld, 2021.
- BOCK, Dennis: “Unbefugter Gebrauch eines Fahrzeugs, § 248b StGB”, *Juristische Arbeitsblätter*, 2016, s. 342-344.
- CENTEL, Nur / ZAFER, Hamide / ÇAKMUT, Özlem: *Kişilere Karşı İşlenen Suçlar Cilt: I*, 5. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2021.
- DÖLLING, Dieter / DUTTGE, Gunnar, / KÖNIG, Stefan / RÖSSNER, Dieter (Hrsg.): *Gesamtes Strafrecht Handkommentar*, 5. Baskı, Nomos, Baden-Baden, 2022 (Yazar, Gesamtes Strafrecht).
- DÖNMEZER, Sulhi: *Kişilere ve Mala Karşı Cürümler*, 14. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 1995.
- EISELE, Jörg / HEINRICH, Bernd: *Strafrecht Besonderer Teil*, 2. Baskı, Kohlhammer, Stuttgart, 2024.
- EISELE, Jörg: *Strafrecht Besonderer Teil II*, 5. Baskı, Kohlhammer, Stuttgart, 2019.
- ERB, Volker / SCHÄFER, Jürgen (Hrsg.): *Münchener Kommentar zum StGB*, 4. Baskı, C.H. Beck, München, 2021 (Yazar, Münchener Kommentar).
- EREM, Faruk / TOROSLU, Nevzat: *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 8. Baskı, Ankara, Savaş Yayınevi, 2000.
- FISCHER, Thomas: *Strafgesetzbuch mit Nebengesetzen*, 64. Baskı, C.H. Beck, München, 2017.
- GÜNDEL, Ahmet: *İçtihatlı - Açıklamalı Zimmet, Sahtecilik, Hırsızlık, Gasp, Dolandırıcılık, Emniyeti Suistimal Suçları*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2002.
- HAFIZOĞULLARI, Zeki / ÖZEN, Muharrem: *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar*, 8. Baskı, US-A Yayıncılık, Ankara, 2022.
- JOECKS, Wolfgang / JÄGER, Christian: *Studienkommentar StGB*, 13. Baskı, C.H. Beck, München, 2021.
- KINDHÄUSER, Urs / BÖSE, Martin: *Strafrecht Besonderer Teil II*, 12. Baskı, Nomos, Baden-Baden, 2023.
- KINDHÄUSER, Urs / HILGENDORF, Eric: *Strafgesetzbuch Lehr- und Praxiskommentar*, 9. Baskı, Nomos, Baden-Baden, 2022.
- KOCA, Mahmut / ÜZÜLMEZ, İlhan: *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 10. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2024.
- KREY, Volker / HELLMANN, Uwe / HEINRICH, Manfred: *Strafrecht Besonderer Teil Band 2 Vermögensdelikte*, 18. Baskı, Kohlhammer, Stuttgart, 2021.
- KUDLICH, Hans: “Taxifahrer - geprellt und abgezogen”, *Juristische Arbeitsblätter*, 2015, s. 32-36.
- KUNTER, Nurullah: “Kullanmak İçin Hırsızlık”, *İstanbul Barosu Dergisi*, 1948, Cilt 22, Sayı 9, s. 449-458.
- KÜHL, Kristian / HEGER, Martin: *Lackner/Kühl Strafgesetzbuch Kommentar*, 29. Baskı, C.H. Beck, München, 2018.
- LEIPOLD, Klaus / TSAMBIKAKIS, Michael / ZÖLLER, Mark Alexander (Hrsg.): *AnwaltKommentar StGB*, 3. Baskı, C.F. Müller, Heidelberg, 2020 (Yazar, AnwaltKommentar).
- MAURACH, Reinhart / SCHROEDER, Friedrich-Christian / MAIWALD, Manfred / HOYER, Andreas / MOMSEN, Carsten: *Strafrecht Besonderer Teil Teilband I*, 11. Baskı, C.F. Müller, Heidelberg, 2019.
- MITSCH, Wolfgang: “Strafbarkeit verspäteter Mietwagenrückgabe”, *Neue Zeitschrift für Verkehrsrecht*, 2015, s. 423-427.
- NOYAN, Erdal: *Hırsızlık Suçları*, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007.
- ÖNDER, Ayhan: *Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1994.
- ÖZBEK, Veli Özer / DOĞAN, Koray / BACAKSIZ, Pınar: *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 18. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023.

- ÖZEN, Mustafa: *Ceza Hukuku Özel Hükümler Dersleri*, 8. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023.
- RENGIER, Rudolf: *Strafrecht Besonderer Teil I*, 21. Baskı, C.H. Beck, München, 2019.
- SAVAŞ, Vural / MOLLAMAHMUTOĞLU, Sadık: *Türk Ceza Kanunu'nun Yorumu IV. Cilt*, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 1999.
- MATT, Holger / RENZIKOWSKI, Joachim (Hrsg.): *Matt/Renzikowski Strafgesetzbuch Kommentar*, 2. Baskı, Verlag Franz Vahlen, München, 2020 (Yazar, Matt/Renzikowski).
- SCHMIDT, Rolf: *Strafrecht Besonderer Teil II*, 23. Baskı, Verlag Rolf Schmidt, 2023.
- SCHÖNKE, Adolf / SCHRÖDER, Horst / ESER, Albin / BOSCH, Nikolaus / EISELE, Jörg / HECKER, Bernd / KINZIG, Jörg / PERRON, Walter / SCHITTENHELM, Ulrike / SCHUSTER, Frank / STERNBERG-LIEBEN, Detlev / WEIßER, Bettina (Hrsg.): *Schönke/Schröder Strafgesetzbuch Kommentar*, 30. Baskı, C.H. Beck, München, 2019 (Yazar, Schönke/Schröder).
- SCHRAMM, Edward: *Strafrecht Besonderer Teil II*, 3. Baskı, Nomos, 2023.
- SOYASLAN, Doğan: *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 14. Baskı, Legem Yayıncılık, Ankara, 2023.
- ŞEN, Ersan: “Hırsızlık Suçları”, *Ankara Barosu Dergisi*, 2012, Sayı 3, s. 319-357.
- ŞENSOY, Naci: *Basit Hırsızlık ve Çeşitli Mevsuf Hırsızlıklar*, 2. Baskı, Nazir Akbasan Matbaası, İstanbul, 1963.
- TAŞDEMİR, Kubilay / ÖZKEPİR, Ramazan: *Açıklamalı - İhtihatlı Hırsızlık Suçları*, Adil Yayınevi, Ankara, 2002.
- TEZCAN, Durmuş / ERDEM, Mustafa Ruhan / ÖNOK, R. Murat: *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 21. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023.
- TOROSLU, Nevzat / TOROSLU, Haluk: *Ceza Hukuku Özel Kısım*, 12. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, 2024.
- VON HEINTSCHEL-HEINEGG, Bernd / KUDLICH, Hans (Hrsg.): *Beck'scher Online-Kommentar StGB*, 63. Baskı, C.H. Beck, 2024 (Yazar, Online-Kommentar).
- WESSELS, Johannes / HILLENKAMP, Thomas / SCHUHR, Jan C.: *Strafrecht Besonderer Teil 2*, 42. Baskı, C.F. Müller, Heidelberg, 2019.
- YENİSEY, Feridun / PLAGEMANN, Gottfried: *Alman Ceza Kanunu Strafgesetzbuch (StGB)*, 2. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2015.
- YILDIZ, Ali Kemal: “Hırsızlık”, *Özel Ceza Hukuku Cilt IV Malvarlığına Karşı Suçlar*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018, s. 5-74.